BIEŁARUSKIJA DAKUMENTY

sšytak 3

Biełastok 1983

BIEŁARUSKIJA DAKUMENTY

sšytak 3

Biełastok 1983

ŹMIEST

Sšytak pryśviačajem uźnikšaj u Biełastoku ū viesnu 1981 hodu inicyjatyvie stvareńnia hramadzkaj arhanizacyi - Abjadnańnia Achovy Pomnikaū i Raźvićcia Biełaruskaje Matarjalnaje Kultury ū Polščy.
Členaū inicyjatyūnaje hrupy, jak i častku padpisaūšych členskija deklaracyi, paklikana na dopyty.
Publikujem vybar dakumentaū.

Biełastok, 26.V.1981 h.

Z a n a t o ū k a

U paniadziełak, 25-ha traūnia 1981 hodu, u biełastockim Klubie Sajuzu Polskich Piśmiennikaū /Padadvornaha 12, paddašša/ adbyłasia sustreča hrupy aktyūnych miascovych biełarusaū ź Mikałajem Davidziukom, biełaruskim mastakom z Łodzi, jaki vystupiū ź inicyjatyvaju arhanizavać hramadzkaje abjadnańnie achovy pomnikaū biełaruskaj matarjalnaj kultury ū Polščy. U sustrečy ūdzielničali nastupnyja zaprošanyja asoby: Vincuk Skłuboūski /juryst/, Michaś Šachovič /žurnalist i piśmiennik/, Viktar Rudčyk /žurnalist/, Mikałaj Łobač /etnohraf/, Jan Leančuk /navukovy supracoūnik i polski piśmiennik/, Ściapan Bazyluk /student I kursu palitechniki/, Sakrat Janovič. - Zajšoū Jurka Hienijuš. - Pačatak: 20 hadzina.
Vyrašana vypracavać prajekt formuły abjadnańnia i prajekt jahonaha statutu. Kiravać hetaj padrychtoūčaj rabotaju buduć: Mikałaj Davidziuk i Vincuk Skłuboūski, jak juryst.
Sustreča mieła charaktar ustupnaje kansultacyi nakont hramadzkaje nieabchodnaści ū hetkaj arhanizacyi dy realnaści ūtvareńnia jaje. - Usie prysutnyja biezumoūna padtrymali inicyjatyvu. Abjadnańnie pavinna mieć usiepolski absiah i źjaūlacca nia stolki biełaruskaj nacyjanalnaj arhanizacyjaj, kolki, mienavita, arhanizacyjaj entuzijastaū biełaruskaj kultury, nia tolki matarjalnaj. Viadučaja rola ū joj naležała-b, viadoma biełarusam.
Vyrašana, što nastupnaja sustreča - u bolš pašyranym składzie, adbudziecca nie paźniej jak u miesiacy vieraśni hetaha hodu i jaje hałoūnaj metaju pavinna być abmierkavańnie ūspomnienych dakumentaū, a taksama vybar inicyjatyūnaj kamisii, jakaja pačnie namahańni dziela rehistracyi Abjadnańnia dy praviadzieńnia ūstanoūčaha schodu Abjadnańnia.

Zanatoūku skłaū Sakrat Janovič, arhanizatar sustrečy.

Biełastok, 26.X.1981 h.

Z a n a t o ū k a

U niadzielu 25.X.1981 h. u adzinaccać hadzin dnia ū pamiaškańni Litaraturnaha Klubu Sajuzu Polskich Piśmiennikaū u Biełastoku, vulica Padadvornaha 12, adbyūsia druhi schod inicyjatyūnaj hrupy pa zasnavańni Abjadnańnia Achovy Pomnikaū Biełaruskaj Matarjalnaj Kultury ū Polščy. Prysutničali: Jurka Hienijuš, Mikałaj Davidziuk, Mikoła Łobač, Vincuk Skłuboūski, Michaś Šachovič, Sakrat Janovič i Sławak Janovič.
Asnoūnaj temaj pasiadžeńnia była dyskusija nad prajektam statutu, padrychtavanym Mikałajem Davidziukom i nazvaju budučaha Abjadnańnia. Paśla abmienu dumkami, pryniata nazvu: "Abjadnańnie Achovy Pomnikaū i Raźvićcia Biełaruskaje Matarjalnaje Kultury ū Polščy". Dalej pačałasia abmiarkoūka prajektu statutu. Zhodna z abhruntavanaju prapanovaju Vincuka Skłuboūskaha vyrašyli vykraślić z prajektu parahrafy, jakija havorać pra siabroūski sud i kamisii: statutnuju i prapanoū. U su-

viazi z tym, što Abjadnańnie budzie dziejničać na hramadzkich pravach, tamu niama patreby ŭ vyšej pamianionym.

Nastupnym paŭstała pytańnie dalejšaha pracesu dziejnaści ŭ kirunku lehalizacyi arhanizacyi. Asnovaju da hetaha - što najmienš piatnaccać asob jakija vyjavili-b svaju achvotu stać členami Abjadnańnia. U suviazi z hetym pryniata inicyjatyvu, kab padrychtavać dźvie versii deklaracyjaŭ, u jakich prychilnyja Abjadnańniu asoby vyjavili-b svaju sympatyju abo hatoŭnaść stać členami.

U trakcie paklikana arhanizacyjny kamitet u składzie: Mikałaj Davidziuk - staršynia, Michaś Šachovič - namieśnik i Vincuk Skłuboŭski, Mikoła Łobač dy Sakrat Janovič - člleny. Časovaj siadzibaj Abjadnańnia źjaŭlajecca pamiaškańnie Litaraturnaha Klubu Sajuzu Polskich Piśmieńnikaŭ, 15-222 Biełastok, vul. Padaŭvornaha 12, skrt. pašt. 21.

Kab nadać biahučaść spravie, Vincuk Skłuboŭski abaviazaŭsia nieadkładna padrychtavać prajekt lista da rehistracyjnych uład. Adnačasova vyrašyli źviarnucca da Prezydyumu HP BH-KT z prośbaju ab listovuju padtrymku. Chadajnictvy vakoł hetaj spravy ŭziaŭ na siabie Michaś Šachovič.

Zanatoŭku zrabiŭ Michaś Šachovič.

Biełastok, 22.I.1983 h.

Z a n a t o ŭ k a nr 3

Paśla zvyš hadovaha pierapynku ŭ dziejnaści Abjadnańnia Achovy Pomnikaŭ i Raźvićcia Biełaruskaj Matarjalnaj Kultury ŭ Polščy, vyklikanaha vajennym stanoviščam u našaj krainie, 21-ha studzienia 1983 hodu ŭ 22-im pakoi redakcyi "Nivy" adbyŭsia schod inicyjatyŭnaj hrupy. Prysutničali na im: Mikałaj Hajduk, Antoś Mironovič, Vincuk Skłuboŭski, Jurka Tračuk, Michaś Šachovič i Sakrat Janovič.

Na ŭstupie M. Šachovič paviedamiŭ ab kolkasnym składzie Abjadnańnia. Inicyjatyvu jaho zasnavańnia padtrymała 83 /vosiemdziesiat try/ asoby, a achvotu členskaj prynaležnaści vyjaviła 158 /sto piaćdziesiat vosiem/ čałaviek. Heta ludzi z roznych miaścin krainy i pa nacyjanalnaści nia tolki biełarusy. U asnoŭnym,zrazumieła, najbolš z Biełastoččyny, ale jošč i člleny z: Varšavy, Hdanska, Inavrocłava, Kašalina, Łodzi, Nysy, Sachačava, Urocłava i inšych haradoŭ.

Dalej M. Hajduk u niekalkich skazach raskazaŭ pra vyniki razmovy ŭ Ministerstvie Kultury, na jakoj prysutničali taksama pradstaŭniki ukrainskaj nacyjanalnaj mienšaści. Biełarusaŭ reprezentavali: Mikoła Hajduk, Chviedar Halonka, Kastuś Majsienia - sakratar HP BH-KT. Z boku Ministerstva prysutničali: doktar Rymašeŭski Bahdan - hieneralny zachavalnik pomnikaŭ, dr Francišak Midura - namieśnik dyrektara Praŭleńnia Muzejami i Achovaju Pomnikaŭ i mhr inž. Cydzik Jacek - dyrektar Praŭleńnia Muzejami i Achovy Pomnikaŭ /pa spravach achovy pomnikaŭ/. Asnoŭnaju temaju razmovy była sprava reaktyvavańnia Biełaruskaha Etnahrafičnaha Muzeju - z našaha boku i zasnavańnie hetkaha muzeju - z boku ukraincaŭ. U čas razmoŭ M. Hajduk uspomniŭ pra inicyjatyvu stvareńnia Abjadnańnia Achovy Pomnikaŭ i Raźvićcia Biełaruskaj Matarjalnaj Kultury ŭ Polščy. Z boku Ministerstva reakcyja była apraŭbujučaja i dr Rymašeŭski paabiacaŭ svaju padtrymku i chadajnictvy ŭ kirunku rehistracyi. Dla hetaha nieabchodna dasłać statut Abjadnańnia i prahramu. Paśla hetaha prysutnyja abmierkavali, što ŭ prahramie pavinna być i ŭ jakim paradku. Na asnovie prapanoŭ Michaś Šachovič uziaŭ na siabie abaviazak padrychtavać prajekt hetkaj prahramy, jaki budzie pračytany i papraŭleny Mikołam Hajdukom i Mikołam Łobačam.

Zanatoŭku zrabiŭ Michaś Šachovič.

Biełastok, 29 kastryčnika 1981 hodu.

Prezydyumu Hałoŭnaha Praŭleńnia BH-KT
u Biełastoku

Pa inicyjatyvie hrupy asob, jakim sardečna balić bieznadziejny stan achovy pomnikaŭ biełaruskaje kultury, arhanizoŭvajecca hramadzkaje Abjadnańnie Achovy Pomnikaŭ Biełaruskaje Materjalnaje Kultury /prajekt jahonaha statutu dałučajecca/. Budzie heta biełaruska-polskaja arhanizacyja, h.zn. biełarusaŭ i palakaŭ - entuzijastaŭ spravy, z pravam dziejnaści na ŭsioj terytoryi PNR.

Hałoŭnaj metaj, jakuju stavić sabie hetaje internacyjanalnaje ŭtvareńnie, jość dziejnaść u karyść prychilnych adnosin da achovy pomnikaŭ našaje kultury z boku polskaha hramadztva i ŭład pierš za ŭsio. Biaz prychilnaści z boku bolšaści źjaŭlajucca niemahčymymi jakija-kolečy nacyjanalnyja mienšaści, istotnyja dla jaje dalejšaha isnavańnia dy raźvićcia. - Abjadnańnie, ab jakim idzie havorka padtrymlivajuć vydatnyja palaki - piśmienniki, mastaki, navukoŭcy, što deklarujuć svajo členstva ŭ im.

Treba spadziavacca nacyjanalistyčnaje dyversii suproć hetaje inicyjatyvy, iłžyvaje arhumantacyi: jość BH-KT, i nia treba nijakich inšych arhanizacyjnych utvareńniaŭ pa achovie i raźvićci biełaruskaje kultury ŭ Polščy dy pracy vakoł internacyjanalnaje prychilnaści jaje prablemam! Hetamu, u značnaj miery, moža procidziejničać nienavisnik Biełaruskaje Hramadzka-Kulturnaje Tavarystva, adnaznačna padtrymlivajučy pierad rehistracyjnymi ŭładami nieabchodnaść u zasnavańni ŭspomnienaha Abjadnańnia, a taksama padkazvajučy "Nivie" sensoŭnaść źmiaščeńnia adpaviednaje publikacyi z hetaje nahody; padobnyja publikacyi ŭ polskim druku biaruć na siabie našy siabry - palaki z Varšavy, Krakava, Łodzi, Poznani.

Adsiul i naša prośba: padtrymajcie hetu inicyjatyvu, vielmi karysnuju našaj kultury, tym bolš u tak ciažki i niespakojny čas, jaki zaraz pieražyvajuć usie hramadzianie Polščy. Na našu dumku, patrebna tut piśmovaja padtrymka, nakiravanaja ŭ adras rehistracyjnych ułod pry pasiarednictvie arhanizataraŭ Abjadnańnia.

Michaś Šachovič,
Sakrat Janovič - piśmienniki.

Wyciąg z protokołu posiedzenia prezydium ZG BTSK w dn. [illegible].XI.1981 r. w punkcie 2. Sprawy różne.

Następnie głos zabrał ob. M. Szachowicz - redaktor "Niwy", który poinformował członków Prezydium ZG BTSK o zamiarze powołania do życia Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce. W związku z tym zapoznał z projektem statutu tego Stowarzyszenia, przedstawił cele i środki działania Stowarzyszenia. Po odczytaniu projektu statutu wywiązała sie dyskusja. Ob. A. Iwaniuk stwierdził, że idea powołania do życia takiego stowarzyszenia jest bardzo dobra i słuszna. Z kolei ob. W. Paśkiewicz zaproponowała, by powyższą sprawę rozpatrywać na plenarnym zebraniu ZG BTSK w dn. 6.XII br. Ob. K. Mojsienia podkreślił, że cele Stowarzyszenia są konkretne i trzeba starać się o rejestrację w Ministerstwie. Zaś ob. Sanocik jest zdania, że Stowarzyszenie może działać przy ZG np. jako sekcja. Wyraził przy tym obawę, czy Stowarzyszenie w ogóle zostanie zarejestrowane. W związku z tym, że zdania członków Prezydium były podzielone, postanowiono przeprowadzić głosowanie. Większością głosów projekt statutu Stowarzyszenia przeszedł. Prezydium ZG BTSK podtrzymuje inicjatywę powołania do życia Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce i popiera jego rejestrację.

Za zgodność z orginałem A. Mironowicz

padoŭžnaja piačatka:
Białoruskie Towarzystwo
Społeczno-Kulturalne
Zarząd Główny
15-062 Białystok
ul. Warszawska 11
tel. 511-18, 517-18
7026221

Urząd Wojewódzki
w Białymstoku

L.dz. 199/81

Zapoznawszy się ze statutem "Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce" Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego na posiedzeniu Prezydium w dniu 3.XI.1981 r. poparł inicjatywę powołania do życia wspomnianego Stowarzyszenia. Uważamy, iż ta inicjatywa, mająca charakter stowarzyszenia polsko-białoruskiego do spraw popierania opieki i rozwoju kultury materialnej białoruskiej mniejszości narodowej w Polsce jest wysoce pożądana. Jest rzeczą znamienną i godną najwyższego podkreślenia angażowanie się w tę sprawę Polaków. Jednocześnie pragniemy nadmienić, iż BTSK, jako organizacja masowa, nie jest w stanie w zakresie swych możliwości podjąć się tak specjalistycznych i specyficznych zadań, jakie nakreśla wspomniane Stowarzyszenie.

Reasumując powyższe, wyrażamy swoje zadowolenie z powodu pojawienia się takich inicjatyw, mających na celu dobro i przyszłość kultury materialnej Białorusinów - obywateli Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej.

piačatka: Sekretarz ZG BTS-K
Konstanty Mojsienia
/nierazborlivy podpis/

PODANIE

Do Urzędu Wojewódzkiego
w Białymstoku

Podanie
o rejestrację stowarzyszenia

Uprzejmie prosimy o zarejestrowanie stowarzyszenia pod nazwą: Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce.

Uzasadnienie

Zabytki białoruskiej kultury materialnej w Polsce stanowią część składową ogólnopolskiej kultury. Na ich powstanie i rozwój miała wpływ kultura polska, a jednocześnie wzbogacały one kulturę polską. Uprzemysłowienie i urbanizacja powodują zanik kultury ludowej, a jej bezcenne zabytki ulegają zniszczeniu na skutek braku należytej opieki. Zadaniem Stowarzyszenia jest przede wszystkim opieka nad tymi zabytkami kultury białoruskiej przez mobilizowanie społeczeństwa do ich ochrony i pielęgnowania oraz zdobywanie środków na ten cel. Istniejące organizacje społeczne, jeśli nawet tym się zajmują, to tylko ubocznie i fragmentarycznie.

Załączamy: 4 egzemplarze projektu statutu oraz deklaracje założycieli i osób wspierających łącznie z uporządkowanym ich wykazem imienno-adresowym.

Białystok, dn. 5.01.1983 r.

Za członków - założycieli
Komitet Organizacyjny:
Michał Szachowicz
Sokrat Janowicz
Mikołaj Dawidziuk

Deklaracja

Ja, niżej podpisany:
imię i nazwisko ....
wykonywany zawód ....
zamieszkały ....
pragnę być założycielem stowarzyszenia o nazwie: Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce.

Podpis:

Lista osób

pragnących być założycielami stowarzyszenia o nazwie: Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce.

1.	Abramowicz Anatol	17-332 Milejczyce
2.	Abramowicz Elżbieta	17-332 Milejczyce
3.	Aleksandrowicz Józef	88-100 Inowrocław, ul.Ustronie 13
4.	Aleksiejew Irena	Białystok, ul. Żurawia 21
5.	Bajko Michał	Hajnówka, ul. Reja 3/32
6.	Baran Wiktor	Lipiny 58, 17-211 Dubiny
7.	Baszun Olga	Białystok, ul. Jaśminowa 44/21
8.	Batura Aleksander	64-610 Rogoźno, ul. II Armii WP 1
9.	Bazyluk Stefan	17-100 Bielsk Podlaski, ul.Żeromskiego 13/23
10.	Bazydło Janusz	Lublin, ul. Faraona 4/9
11.	Beziuk Remigiusz	Warszawa, ul. Broniewskiego 110/11
12.	Biedrzycka Irena	15-117 Białystok, ul. Wasilkowska [illegible]
13.	Bołtruczuk Jerzy	Białystok, ul. Zwierzyniecka 3
14.	Borowik Irena	Warszawa, ul. Puszczyka 16a/40
15.	Bortniczuk Mikołaj	Milejczyce
16.	Breczko Teodor	Białystok, Al. 1 Maja 19/41
17.	Buszko Mikołaj	Hajnówka, ul. Reja 6/50
18.	Charkiewicz Aleksy	Hajnówka, 1 Maja 60/59
19.	Chilimoniuk Barbara	Bielsk Podlaski, ul. Traugutta 8
20.	Chilimoniuk Michał	Białystok, Al. 1 Maja 15/3
21.	Chilimoniuk Włodzimierz	KG PZPR, 17-210 Narew
22.	Chlebowczyk Józef	43-400 Cieszyn, ul. Nowotki 7/5
23.	Chomczyk Roman	Ostrów Południowy
24.	Czaban Szunia	Białystok
25.	Czeczuga Ada	Białystok, ul. Szpitalna 35a/50
26.	Czeczuga Ala	Warszawa, ul. Skargi 13
27.	Czerniakiewicz Janina	Białystok, ul. Mazowiecka 59/69
28.	Czerniakiewicz Piotr	Białystok, ul. Zwierzyniecka 8
29.	Czerniawski Jerzy	Białystok, ul. Lenina 29/77
30.	Czerniawska Krystyna	Białystok, ul. Lenina 29/77
31.	Dawidziuk Aleksander	Warszawa, ul. Radiowa 1/1
32.	Dawidziuk Mikołaj	Łódź, ul Kojna 56/64
33.	Demianowicz Jan	Milejczyce
34.	Demianowicz Nina	Grabarka
35.	Dobrowolska Wiesława	16-112 Wierzchlesie, Jaźnisko 6
36.	Drygo Mikołaj	Warszawa, ul. Batorego [illegible]/64
37.	Dunin-Horkawicz Cecylia	Łódź, Piotrkowska 25/27
38.	Dunin-Horkawicz Janusz	Łódź, Piotrkowska 25/27
39.	Fiedorowicz Barbara	Bielsk Podlaski
40.	Galicki Sławomir	Białystok, ul.Kostki Napierskiego 31
41.	Gałaszewicz Lidia	17-205 Nowoberezowo 26
42.	Gawryluk Nina	17-206 Stary Kornin, Jagodniki 52
43.	Geniusz Jerzy	Białystok, ul. Wołodyjowskiego 8/36

44. Giermaniuk Włodzimierz Milejczyce
45. Cilewski Paweł Białystok, ul. Sienkiewicza 6/12
46. Goworko Jan 17-106 Orla, Koszele 1
47. Gromotowicz Krystyna 17-210 Narew, Waśki 35
48. Grygoruk Eugeniusz Hajnówka, ul. Daniela 8
49. Grygoruk Irena Białystok, ul. Podedwornego 2/155
50. Grygoruk Krystyna 16-200 Dąbrowa Biał., Kropiwno
51. Hajduk Aleksander Białystok, ul. Warszawska 75/20
52. Hajduk Mikołaj Białystok, ul. Chełmońskiego 26
53. Iwaniuk Bazyli Hajnówka, ul. 1 Maja 58/24
54. Iwanowski Sergiusz 17-333 Tymianka, Siemichocze
55. Jakimiuk Andrzej Gładyszów 45, woj. Nowy Sącz
56. Januszkiewicz Bazyl Milejczyce
57. Janowicz Helena 17-332 Milejczyce
58. Janowicz Nadzieja 17-332 Milejczyce
59. Janowicz Sokrat Białystok, ul. Skłodowskiej 6/12
60. Juchimowicz Anatoliusz Milejczyce
61. Juchimowicz Joanna Milejczyce
62. Juszkiewicz Konstanty 17-213 Trześcianka, Iwanki
63. Karpowicz Józef Białystok, ul. Rubinowicza 32
64. Korniluk Włodzimierz Białystok, ul. Podedwornego 12/93
65. Korzun Anatol Hajnówka, ul. Lenina 16a/28
66. Kostiuk Lidia Rogacze
67. Kozłowska Mirosława Białystok, ul. Zwierzyniecka 14
68. Krutel Aleksander Hajnówka, ul Granitowa 20
69. Kryszeń Andrzej Białystok, ul. Zwierzyniecka 14
70. Łyszejciuk Jan 17-250 Kleszczele, Dobrowoda
71. Laszkiewicz Anna Białystok, ul. Stępora 8b/19
72. Lemiesz Jan 17-106 Orla, Koszele 131
73. Leończuk Jan 16-060 Zabłudów, Łubniki
74. Lewczuk Mikołaj Tyniewicze Duże 28, p-ta Kleniki
75. Lewczuk Piotr 17-340 Rogacze, Mikulicze
76. Lewczuk Wiera Białystok, ul. Rema 87/7
77. Lichanów Mirosław Politechnika Białostocka
78. Łapiński Anatol 17-211 Dubiny, Nowosady 111
79. Łobacz Mikołaj Wasilków, ul. Kruczkowskiego 4
80. Łuba Witalis Milejczyce, ul. Nowy Świat 22
81. Mankiewicz Jan 17-240 Czeremcha, Kuzawa 40
82. Markiewicz Michał 17-250 Kleszczele, Dobrowoda
83. Martynowicz Anatol 17-106 Orla, ul. Koszelowska 9
84. Mazuruk Konstanty Warszawa, ul. Conrada 18/110
85. Michnowski Roman Milejczyce, 1 Maja 24
86. Mojsiewicz Mikołaj Milejczyce
87. Mojsiewicz Wiera Milejczyce
88. Mordań Jan Hajnówka, ul. Wyzwolenia 50/14
89. Mroczyński Eugeniusz 17-103 Chraboły, Rajsk 125
90. Mucha Ewa Białystok, ul. Zwierzyniecka 6
91. Naumowicz Eugeniusz Kruszyniany
92. Nazaruk Alicja Hajnówka, ul. Wrzosowa 4
93. Nesteruk Jan 17-206 Stary Kornin 29
94. Niewiadomski Paweł 17-210 Narew, u. 1 Maja 1
95. Nikołajuk Mikołaj Hajnówka, ul. Dzierżyńskiego 76
96. Niczyporuk Wiaczesław 17-205 Nowoberezowo, Czyżyki 82
97. Odzijewicz Eliasz 17-106 Orla, ul. Armii Czerwonej 62
98. Odzijewicz Anatol Białystok, ul. Białostoczek 22/47
99. Odzijewicz Walentyna Białystok, ul. Białostoczek 22/47
100. Okoczuk Sławomir Rogacze
101. Olszewska Eliza Białystok, ul. Zwierzyniecka 14
102. Oreszuk Sergiusz 17-334 Klukowicze
103. Orzałowska Bożena 17-332 Milejczyce
104. Ostapczuk Eugenia Białystok, ul. Zwierzyniecka 6
105. Ostaszewska Walentyna Hajnówka, ul. Reja 3a/12

106.	Panasiuk Nadzieja	Warszawa, oś. Przyjaźń, bl. 82
107.	Pawluczuk Włodzimierz	Warszawa, ul. Puszczyka 18a
108.	Petelski Eugeniusz	Gródek, ul. Białostocka
109.	Pietruczuk Jan	17-205 Nowoberezowo, Czyżyki
110.	Pińczuk Eugeniusz	Milejczyce
111.	Piwnik Jan	Białystok, ul. Kardynała Wyszyńskiego
112.	Plutowicz Jerzy	Białystok, ul. Towarowa 4/45
113.	Popik Irena	Sobiatyno
114.	Post Mikołaj	Narew, oś. XXX-lecia PRL
115.	Putko Antoni	Białystok, Antoniukowska 26/36
116.	Radziukiewicz-Karpowicz Anna	Białystok, Mieszka I 21/86
117.	Radziukiewicz Tatiana	Białystok, Mieszka I 21/86
118.	Rudczyk Wiktor	Białystok, Boh. Getta 3/6
119.	Sacharczuk Irena	17-107 Hołody, Krzywa 105
120.	Sakowski Bazyli	Hajnówka, 1 Maja 32
121.	Samojluk Walentyna	Milejczyce
122.	Semeniuk Janusz	Białystok, ul. Śląska 7
123.	Sipowicz Artur	11-700 Mrągowo, Lenina 12/1
124.	Sipowicz Jadwiga	Bydgoszcz, Modrakowa 78/53
125.	Sipowicz Piotr	Bydgoszcz, Modrakowa 78/53
126.	Skiepko Jan	Hajnówka, Scigiennego 5/11
127.	Skłubowski Wincenty	Białystok, 1 Maja 17/22
128.	Skaradziński Bohdan	Podkowa Leśna, Waryńskiego 20
129.	Skubodziński Tadeusz	Białystok, Zwierzyniecka 12
130.	Sulimo Włodzimierz	Hajnówka, Górna 46
131.	Słomkowska Alina	Waliska 8/10 m 17
132.	Syczewski Mikołaj	Białystok, Sienkiewicza 18/28
133.	Szachowicz Michał	Białystok, Monopolowa 4/25
134.	Szatyłowicz Alina	17-340 Rogacze, Miedwieżki
135.	Szatyłowicz Dymitr	Warszawa, Czerniakowska 99/10
136.	Szatyłowicz Jan	17-240 Czeremcha, Stawiszcze 14
137.	Szeszko Leon	17-206 Stary Kornin 26
138.	Szwec Olga	Milejczyce
139.	Szwed Wiktor	Warszawa, Burgaska 6/67
140.	Tatarczuk Halina	Milejczyce
141.	Tichoniuk Leon	Hajnówka, Lipowa 79b/26
142.	Tomaszewski Jerzy	Warszawa, Czarnieckiego 52
143.	Topolańska Helena	Trześcianka
144.	Topolański Jan	Trześcianka
145.	Turonek Jerzy	Warszawa, Tamka 49/69
146.	Turyk Mikołaj	17-332 Milejczyce, Nowosiółki
147.	Walendziuk Jerzy	Siemiatycze
148.	Wakulewicz Józef	Warszawa, Grottgera 119/5
149.	Wawreniuk Mirosława	Białystok, Zwierzyniecka 6
150.	Wiszenko Michał	17-340 Rogacze, Mikulicze
151.	Wiśniewski Eugeniusz	Białystok, Zwierzyniecka 14
152.	Wołkowycki Jerzy	Białystok
153.	Wołkowycka Wiera	Białystok, Chrobrego 5a/54
154.	Worobiej Wiktor	Białystok, Naftowa 29
155.	Wysocka Anna	Milejczyce
156.	Wysocki Anatol	Milejczyce
157.	Zdanowska-Franczak Olga	Białystok, Dziesięciny 49/85
158.	Żamojcin Jan	Warszawa, Malców 20/717

D e k l a r a c j a

Ja, niżej podpisany:
imię i nazwisko ....
wykonywany zawód ....
zamieszkały ....
uważam za celowe istnienie i popieram inicjatywę założenia stowarzyszenia o nazwie: Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce.

Podpis:

Lista osób
podtrzymujących inicjatywę założenia stowarzyszenia o nazwie: Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce.

1.	Aleksandrowicz Lucyna	Białystok, ul. Wesoła 13/72
2.	Babulewicz Mikołaj	17-100 Bielsk Podl., ul. Ławrzyna 13/72
3.	Bałakirew Andrzej	Białystok, ul. Wierzbowa 3/31
4.	Bartoszuk Helena	17-212 Nurzec 26/1
5.	Bereza Henryk	Warszawa, ul. Widok 19/178
6.	Blizniuk Ałła Nina	Białystok, ul. Gruntowa 7/58
7.	Błasniuk Jerzy	Czeremcha, ul. 1 Maja 34
8.	Boroda Maria	Białystok, ul. Wołodyjowskiego 6b/49
9.	Brancewicz Zofia	Białystok, ul. Al. 1 Maja 21/26
10.	Breczko Aleksy	Białystok, ul. Towarowa 8a/18
11.	Breczko Maria	Białystok, ul. Towarowa 8a/18
12.	Chaja Mieczysław	Białystok
13.	Chomczyk Olga	Białystok, ul. Sobieskiego 10/2
14.	Dekajło Paweł	Warszawa, ul. Tatrzańska 4/31
15.	Demianiuk Halina	Bielsk Podl., ul. Waszkiewicza 65
16.	Dubaniewicz Marek	Białystok, ul. Broniewskiego 5/56
17.	Froncała Czesław	Sochaczew
18.	Gawryś Cezary	Warszawa, ul. Odolańska 10/10
19.	Godun Jarosław	Warszawa, ul. Paryska 27
20.	Godun Walentyna	17-310 Siemiatycze, ul. Rolna 3
21.	Góraleska Tamara	17-103 Chraboły, Deniski 60
22.	Gromak Alina	Białystok, ul. Grottgera 10/33
23.	Grygoruk Włodzimierz	Hajnówka, ul. Ogińskiego
24.	Jakimiuk Jerzy	Warszawa, ul. Kaliskiego 227/443
25.	Jakimiuk Olga	Gładyszów 45, woj. Nowy Sącz
26.	Jakubaszek Eugeniusz	Białystok, ul. Skłodowskiej 13/27
27.	Jakubowska Halina	Kleosin, ul. Świerczewskiego 4
28.	Jakubowski Józef	Białystok, Zwierzyniecka 6
29.	Janowicz Tatiana	Białystok, ul. Skłodowskiej 6/12
30.	Kaczyńska Elżbieta	Białystok, ul. Zwierzyniecka 14
31.	Karpiuk Aleksy	Białystok, ul. Wesoła 7/33
32.	Kręcisz Maciej	Białystok, ul. Ciepła 7/2
33.	Krupicki Mikołaj	17-131 Augustowo, woj. białostockie
34.	Kusiba Marek	Białystok
35.	Kwilecki Andrzej	Poznań, ul. Kramarska 3/5
36.	Leoniuk Walentyna	Bielsk Podl. ul. Sienkiewicza 7/16
37.	Leończuk Maria	Białystok, ul. Ukośna 9/48
38.	Luft Bogumił	Warszawa, ul. Balonowa 23/1
39.	Łazarewicz Romuald	Białystok, Wesołowskiego 1
40.	Łukaszuk Michał	Bielsk Podl. kol.Hołowieska 10
41.	Makal Jarosław	16-030 Supraśl, ul. 1 Maja 13
42.	Monach Jan	16-050 Michałowo, Nowa Wola
43.	Ochremiuk Leon	17-103 Chraboły, Knorozy
44.	Omelańczuk Irena	17-113 Sniežki, Mołoczki 26
45.	Opaliński Jan	17-105 Pasynki, Zubowo

46. Pezowicz Bogusław	Białystok, ul. Sienkiewicza 28/23
47. Petelska-Leńczewska Lidia	Warszawa, ul. Noakowskiego 12/40
48. Pędich Wojciech	Białystok, ul. Parkowa 9
49. Pietruk Władysław	Kleosin, ul. Kruczkowskiego 2
50. Pietruszkiewicz Eugeniusz	Suwałki, ul. 1 Maja 4/23
51. Piada Jan	Warszawa, ul. Paryska 27
52. Pogorzelski Stanisław	Białystok, ul. Podedwornego 4/81
53. Popławski Mikołaj	Białystok, ul. Konopnickiej 2a/40
54. Rubaszewski Andrzej	Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 97/99
55. Rutkowska Zofia	Białystok
56. Ryżyk Krystyna	17-111 Boćki, Knorydy 70
57. Sacharczuk Bazyl	17-105 Pasynki, Pilipki
58. Sadowski Lesław	Białystok, ul. Kard. Wyszyńskiego 6b/45
59. Sajewicz Mikołaj	Białystok, ul. Zwierzyniecka 6
60. Sanik Danuta	16-200 Dąbrowa Biał., Ostrowie 30
61. Sapieżyńska Aleksandra	Warszawa, ul. Świerczewskiego 52/5a
62. Skiepko Aniela	17-200 Hajnówka, ul. Bajeczna 17
63. Skutnicki Janusz	Białystok
64. Slesarczyk Gienek	Białystok, ul. Zwierzyniecka 14
65. Słoniecka Halina	Warszawa, ul. Kinowa 25/286
66. Stawik Cezary	Białystok, ul. Lipowa 34/37
67. Stawik Irena	Białystok, ul. Lipowa 34/37
68. Sulima Eugeniusz	16-200 Dąbrowa Biał., Ostrowie 76
69. Szczepański Jan Józef	Kraków, ul. Helchów 21/1
70. Szpilewska Alina	17-100 Boćki, ul. 1 Maja 21/5
71. Szumowski Aleksander	Hajnówka, ul. Torowa 12
72. Szymański Łukasz	Warszawa, ul. Wokalna 4/17
73. Terentiew Nina	Warszawa, ul. Jasnorzewskiej 5/38
74. Turonek Zinaida	Warszawa, ul. Tamka 49/65
75. Werbowy Mirosław	Warszawa
76. Wiercińska Jadwiga	17-111 Boćki, Wiercień 26
77. Wierzyński Maciej	Warszawa, ul. Sonaty 2/904
78. Wilk Henryk	Białystok, ul. Skłodowskiej 7/18
79. Wiśniewski Marian	Białystok, ul. Wesoła 8
80. Władimirow Irena	Białystok, ul. Zwierzyniecka 15/68
81. Wolniak Henryk	Warszawa, ul. Energetyczna 10a/14
82. Zand Helena	Warszawa, ul. Gierymskiego 12/19
83. Zieliński Marek	Warszawa, ul. Al. Niepodległości 223/4

Białystok, dnia 23.I.1983

Ob.dr Bohdan Rymaszewski
Generalny Konserwator Zabytków
Ministerstwo Kultury
Warszawa

Zgodnie z ustaleniami w czasie rozmowy Ob.Generalnego Konserwatora Zabytków z delegacjami Zarządów Głównych Białoruskiego i Ukraińskiego Towarzystw Społeczno-Kulturalnych przesyłamy w załączeniu: 1.projekt statutu proponowanego do powołania "Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce" oraz 2.zarys programów ratowania i ochrony zabytków kultury białoruskiej w Polsce. Jednocześnie uprzejmie informujemy, że dotychczas swój akces należenia do Stowarzyszenia zgłosiło na piśmie blisko 300 osób. Stosowny wniosek oraz wymaganą dokumentację w celu zarejestrowania Stowarzyszenia zostały przygotowane przez nas i złożone w sekretariacie Wojewody Białostockiego w dniu 5.I.1983 r.

Ze względu na społeczną wagę sprawy prosimy Ob. Konserwatora o wszechstronne wsparcie naszej inicjatywy, spowodowanie jak najszybszego zarejestrowania Stowarzyszenia oraz patronat nad jego działalnością.

Członkowie grupy inicjatywnej
Michał Szachowicz
Mikołaj Hajduk
Sokrat Janowicz
Mikołaj Kobacz
Mikołaj Dawidziuk

P r o g r a m
Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce

Zadaniem Stowarzyszenia jest inspirowanie opieki nad zabytkami kultury Białorusinów zamieszkałych w Polsce, poprzez współpracę z wysokiej klasy specjalistami w dziedzinie dóbr kultury, grupowanie w swych szeregach miłośników tej kultury, którzy społecznie będą współdziałać ze wszystkimi organizacjami i instytucjami w celu jej dalszego rozwoju, sporządzanie pełnej dokumentacji, zabezpieczanie od zniszczenia, konserwacja lub renowacja. Zabytki takowe jednocześnie wpisały się na trwałe w historię i kulturę ogólnopolską. Stowarzyszenie będzie współpracować ze wszystkimi instytucjami i stowarzyszeniami w celu zachowania tych wartości, ze szczególnym uwzględnieniem wkładu Białorusinów. Najwięcej też uwagi poświęci etnografii i historii terenów zamieszkałych przez białoruską mniejszość narodową, jak również etnicznemu pograniczu, gdzie są wyraźnie widoczne wzajemne wpływy kulturowe, wynikające ze współżycia Białorusinów, Litwinów, Polaków i Ukraińców.

Dzięki ofiarnej pracy społeczników dotychczas ustaliliśmy, że szczególną uwagę należałoby zwrócić na wyroby rzemiosła ludowego: garncarstwo, bednarstwo, sannictwo, kuśnierstwo, kowalstwo, kołodziejstwo, stolarstwo, ciesielstwo, sitarstwo, ceramikę i inne; narzędzia do opracowywania roli, zbioru plonów oraz obróbki nasion i włókien; przedmioty bytu codziennego wieśniaków, mieszczan, bojarów i inne; narzędzia i przedmioty zajęć pozarolniczych - myślistwo, bartnictwo, wypalanie węgla, rybołówstwo; tkactwo ludowe jak również wytwory sztuki ludowej; złotnictwo, sztukateria, meble i inne.

Zajmie się również obiektami budownictwa świeckiego: zamczyska, przykładowo w Mielniku, Tykocinie; grodziska - Drohiczyn, Haćki, Brańsk, Bielsk Podlaski i inne; ślady po dawnych przystaniach na rzekach, obiekty użyteczności publicznej i gospodarczej: młyny, karczmy, wiatraki, ratusze, przytułki i im podobne: obiekty mieszkalne - układ przestrzenny sadyby chłopskiej, drobnoszlacheckiej, wielkopańskiej, dworki myśliwskie.

Zachowanie in situ zabytków architektury ludowej we wsiach z tradycyjnym wyposażeniem wnętrz, reliktowych zabytków ruchomych, w tym przedmioty użytkowe i wyroby rzemieślnicze zwłaszcza w znanych ośrodkach twórczości ludowej.

Szczególnie też pragniemy potraktować obiekty kultu religijnego. Chrześcijańskie świątynie pod naciskiem polonizacji i rusyfikacji zmieniały niejednokrotnie swe oblicze. Straty są bezpowrotne. Naszym zadaniem będzie próba obiektywnej oceny tych faktów i ratowanie wszystkich zabytków sakralnych, niezależnie od ich pochodzenia, drogą sporządzania dokumentacji oraz inspirowania zabezpieczania i konserwacji, jak też upamiętniania miejsc po takowych obiektach. Ponadto nie chcemy pomijać dziedzictwa kulturalnego i religijnego spokrewnionych w ciągu wieków innych grup narodowościowych takich jak: Karaimi, Tatarzy, Żydzi i inne. Dużo uwagi Stowarzyszenie poświęci zabezpieczaniu śladów po cerkwiach np. w Drohiczynie pod wezwaniem Bogurodzicy, Mielniku pod wezwaniem Bogurodzicy oraz miejsc po cerkwiach w Bielsku Podlaskim, Surażu, Kleszczelach i innych. Szczególnej uwagi wymaga Sobór Ariański w Orli i Synagoga w Milejczycach. Zajmie się też zabezpieczeniem ruin plebanii, cmentarzy i krzyży nagrobnych /kutych, drewnianych i kamiennych/ jak też sporządzaniem dokumentacji krzyży przydrożnych i ochroną cmentarzy judajskich i muzułmańskich, przykładowo w Mielniku, Milejczycach, Choroszczy, Supraśli, Krynkach, Knyszynie, Kruszynianach, Bohonikach, Łosinianach, Orli, Białymstoku i innych.

Poza tym Stowarzyszenie pragnie zwrócić uwagę na historyczny los sąsiednich narodów, ich tradycje internacjonalistyczne, a zwłaszcza na upamiętnienie miejsc walk narodowowyzwoleńczych, które są żywym odzwierciedleniem tego co łączyło bratnie narody. Dla przykładu: spo-

rządzenie dokumentacji i zabezpieczenie miejsc walk z okresu napoleońskiego, Powstania Styczniowego, walk pozycyjnych i ruchu partyzanckiego z okresu ostatniej wojny jak też z udziału Białorusinów w walce o wyzwalanie Polski Ludowej w latach 1944-45 i utrwalanie władzy.

Wymienione obiekty i zabytki są tylko przykładami, które odzwierciedlają konieczność podjęcia szerokiej pracy nad zachowaniem obiektów kultury i historii Białorusinów, niejednokrotnie wspólnych z bratnim narodem polskim.

Poza tym, Stowarzyszenie opierając się na wykształconej kadrze filologów i amatorach pragnie w przyszłości zająć się systematycznie niektórymi zjawiskami językowymi - toponimią i antroponimią, jak też tworami kultury duchowej: pieśnią, przysłowiem, zagadką, legendą, bajką i innymi.

Problematyka w miarę krzepnięcia naszego Stowarzyszenia będzie rozszerzana i pogłębiana zgodnie z przedstawionym programem działania.

padoŭžnaja piačatka:
Urząd Wojewódzki
w Białymstoku
Wydział Spraw
Społeczno-Administracyjnych
15-213 Białystok
ul. Mickiewicza 3/5
tel. 39-305

Białystok, dnia 9 lutego 19[illegible] r.

Nr S..6015/1/88

D E C Y Z J A

DECYZJA

Na podstawie art.20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27.X.1932 r. Prawo o stowarzyszeniach /Dz.U. Nr 94, poz. 808 z późniejszymi zmianami/

o d m a w i a m

wpisania do rejestru stowarzyszeń i związków Wydziału Spraw Społeczno-Administracyjnych Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku stowarzyszenia p.n. "Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce".

U z a s a d n i e n i e

Analiza przedłożonych do rejestracji dokumentów pozwala stwierdzić, iż cele jakie stawiają założyciele stowarzyszenia w przedstawionym projekcie statutu są już realizowane przez Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne. W związku z tym założyciele "Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce" mogą rozwijać działalność w ramach wspomnianego stowarzyszenia.

Od decyzji niniejszej służy odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych w terminie 14 dni od daty doręczenia, za moim pośrednictwem.

Zał.- plik dokumentów dot.rejestracji.

Otrzymuje:

Ob. Sokrat Janowicz
członek założyciel
"Stowarzyszenia Opieki
nad Zabytkami i Rozwojem
Białoruskiej Kultury Materialnej
w Polsce"

zam. ul.M.C.Skłodowskiej 6 m 12
15-097 Białystok

padoŭžnaja piačatka:
Z up. Wojewody
mgr Kazimierz Konopka
Dyrektor Wydziału
/nierazborlivy podpis/

kruhłaja piačatka:
Urząd Wojewódzki w Białymstoku

Członkowie założyciele
"Stowarzyszenia Opieki
nad Zabytkami i Rozwojem
Białoruskiej Kultury Materialnej
w Polsce"

Białystok, dnia 22 lutego 1983 r.

Do Ministra Spraw Wewnętrznych
w Warszawie
Za pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego
w Białymstoku

O D W O Ł A N I E

Decyzją z dnia 9.II.1983 r. Nr SA.6015/1/83 Urząd Wojewódzki w Białymstoku odmówił wpisania do rejestru stowarzyszeń i związków Wydziału Spraw Społeczno-Administracyjnych Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku stowarzyszenia p.n. "Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce", uzasadniając to tym, iż cele jakie stawiają założyciele stowarzyszenia są już realizowane przez Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne i założyciele "Stowarzyszenia" mogą rozwijać działalność w ramach wspomnianego stowarzyszenia.

Stanowisko zajęte przez Urząd Wojewódzki wynika z braku rozeznania w działalności BTS-K. Cała działalność BTS-K w dziedzinie opieki nad zabytkami i rozwojem białoruskiej kultury materialnej w ostatnim dziesięcioleciu sprowadzała się do walki o reaktywowanie białoruskiego muzeum - jak dotąd zresztą bezskutecznej. BTS-K nie posiada ani środków materialnych, ani odpowiednich kadr, by przystąpić do realizacji chociażby w skromnym zakresie programu proponowanego przez członków założycieli. Nie może tego spełnić istniejąca przy BTS-K sekcja etnograficzna, składająca się z kilku osób, przeważnie niewiele orientujących się w etnografii.

Za potrzebą powołania Stowarzyszenia wypowiedziało się 241 osób, przy czym są to osoby zarówno narodowości białoruskiej, jak i polskiej. Jeżeli chodzi o osoby narodowości polskiej są to przeważnie pracownicy kultury, którzy rozumieją, że rozwój białoruskiej kultury materialnej w Polsce jest ściśle powiązany z rozwojem kultury polskiej, że wzajemnie się one wzbogacają i że ochrona zabytków kultury białoruskiej, które przecież są częścią składową kultury ogólnokrajowej, leży w interesie całego polskiego społeczeństwa.

Nie można jednak wymagać, by Polacy zainteresowani kulturą białoruską zapisywali się do BTS-K - organizacji o charakterze narodowym i brali udział w pracy tego Towarzystwa.

Za istnieniem "Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce" przemawia fakt, że istnieje polska organizacja o podobnym profilu działania. Już sam mieszany skład narodowościowy Stowarzyszenia predystynowałby do współpracy Stowarzyszenia z tą organizacją, co dałoby obopólne korzyści.

Przeciwko istnieniu Stowarzyszenia przemawiałoby jedynie przyjęcie poglądu, że działalność zakreślona w programie jest społecznie zbędna. Nie podobna jednak założyć, że ktoś taki pogląd reprezentuje. Ponieważ program ten mogłoby realizować tylko Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce, celowość jego istnienia nie może być kwestionowana.

Sokrat Janowicz
Michał Szachowicz

Warszawa, 25 lutego 1983 r.

Szanowny Panie Premierze,

pozwalam sobie przesłać Panu kopie dokumentów, które zostały złożone w dniu dzisiejszym w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Zwracam się zarazem z prośbą, o zainteresowanie się tą

kwestią i - jeśli to możliwe - o pomoc w pozytywnym załatwieniu odwołania.

Zdaje sobie Pan z pewnością sprawę, że żywione przed wielu laty nadzieje, iż przeobrażenia społeczne same przez się doprowadzą do rozwiązania kwestii narodowej, okazały się złudne. Najlepszym tego dowodem były dzieje powojennej Czechosłowacji, gdzie niewątpliwy i znaczny postęp ekonomiczny oraz społeczny nie doprowadził automatycznie do zlikwidowania "kwestii słowackiej", niezbędne więc okazały się świadome działania polityczne oraz zmiany konstytucji.

Nie mamy wprawdzie w Polsce zagadnień narodowościowych w takiej skali, jak południowi sąsiedzi, lecz nie oznacza to, byśmy mogli je lekceważyć. Zapewne nie musimy doprowadzać do zmiany konstytucji, lecz powinniśmy wykorzystywać możliwości, które daje obowiązujące ustawodawstwo i korzystać ze społecznych inicjatyw.

Sądzę, że jedną z takich możliwości jest podejmowanie wspólnego - polsko-białoruskiego - działania na rzecz ochrony zabytków i tradycji białoruskich w Polsce. Istnieje wprawdzie Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, lecz jest ono organizacją Białorusinów, powołaną dla odmiennych celów, niż te, które przyświecają projektowanemu Stowarzyszeniu.

Jestem przekonany, że powstanie i działalność organizacji polsko-białoruskiej, zmierzającej do utrwalenia pamiątek wspólnej naszej przeszłości, może ułatwić rozwiązywanie rozmaitych problemów, które powstają - i niewątpliwie będą jeszcze powstawać. O niektórych piszą białoruscy publicyści w "Niwie", a w skrócie próbowałem je prezentować w "Polityce".

Łączę wyrazy poważania
prof. dr Jerzy Tomaszewski

List byŭ nakiravany na ruki Kamieśnika Staršyni Rady Ministraŭ PNR Miačysłava Rakoŭskaha.

Warszawa, 25 lutego 1985 r.

Szanowny Panie Ministrze,

od wielu lat interesuję się przeszłością i współczesnością Białorusi, toteż z przykrością i zdziwieniem dowiedziałem się o decyzji Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku z 9 lutego 1985 r., odmawiającej zarejestrowania Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce. W 1981 r. poparłem tę inicjatywę gdyż uważam, że współdziałanie Białorusinów i Polaków - obywateli PRL - w opiece nad białoruskimi zabytkami i tradycjami jest wspólnym naszym interesem.

Zgodzi się Pan zapewne z poglądem, że pomoc i opieka władz państwowych nie mogą w takich kwestiach wystarczyć i zastąpić całkowicie działań społecznych, jakkolwiek są cenne i niezbędne. Stowarzyszenie zamierza właśnie organizować inicjatywę społeczną, zbieżną - jak jestem przekonany, gdyż wynika to z deklaracji polskich polityków - z intencjami rządu.

Urząd Wojewódzki argumentuje, że cele stawiane przez Stowarzyszenie są realizowane przez Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne; rozumiem więc, iż obawia się swego rodzaju rywalizacji, która może okazać się szkodliwa dla sprawy. Nie sądzę, by te obawy były słuszne. Wspomniane Towarzystwo jest organizacją białoruską, natomiast celem projektowanego Stowarzyszenia będzie organizowanie współpracy Białorusinów i Polaków, a więc zamiar wykraczający poza programowe cele Towarzystwa. Nie jestem np. Białorusinem i trudno byłoby mi należeć do organizacji o wyłącznie białoruskim charakterze; to samo dotyczy wielu innych osób, zainteresowanych kulturą białoruską. Sądzę, że obydwie organizacje z natury rzeczy będą ze sobą ściśle współpracować, dzieląc sfery działania.

Z tych względów pragnę zwrócić Pańską uwagę na odwołanie od decy

zji Urzędu Wojewódzkiego w nadziei, że uzna Pan racje organizatorów Stowarzyszenia i umożliwi jego zarejestrowanie.

Łączę wyrazy poważania
prof. dr Jerzy Tomaszewski

List byŭ nakiravany na ruki Ministra Ŭnutranych Spravaŭ PNR.

Emblema Dziaržavy PNR
Ministerstwo Kultury i Sztuki
Generalny Konserwator Zabytków

L.dz. MOZ-W-856-29-83

Warszawa, dnia 3.III.1983 r.
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-950 Warszawa
Skrytka pocztowa P-34
Tel. 26-62-51

Obywatel
Michał Szachowicz
Tygodnik "Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok

Nawiązując do pisma Obywatela z dnia 28 stycznia b.r. pragnę wyjaśnić, że w czasie spotkania z delegacjami Zarządów Głównych: Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego i Ukraińskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego zwróciłem się z prośbą, aby towarzystwa te przedłożyły swe programy działania w zakresie ochrony zabytków. Sprawa powołania nowego stowarzyszenia nie była przedmiotem rozmowy na tym spotkaniu.

Załączony projekt działania nowego stowarzyszenia obejmuje problematykę, która mieści się w statutowej działalności zarówno Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, jak i Towarzystwa Opieki nad Zabytkami /Zarząd Główny, Warszawa, ul.Dugaj 1/.

Sądzę, że w ramach tych Towarzystw - zainteresowani działalnością na rzecz ochrony zabytków - mogą realizować zamierzenia, o których mowa w przedmiotowym projekcie.

padoŭžnaja piačatka:
Generalny Konserwator Zabytków
dr Bohdan Rymaszewski
/nierazborlivy podpis/

Emblema Dziaržavy PNR
Polska Rzeczpospolita Ludowa
Minister Spraw Wewnętrznych

Warszawa, dn. 6.IV.1983 r.

Nr D.42/S/VIIh/83

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 138 §1 pkt 1 kpa, po rozpatrzeniu odwołania od decyzji Nr SA.6015/1/83 zdnia 9.02.1983r. Wojewody Białostockiego, odmawiającej zarejestrowania Stowarzyszenia p.n. "Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce" - u t r z y m u j e zaskarżoną decyzję w mocy.

U z a s a d n i e n i e

Po rozpatrzeniu odwołania nie znaleziono dostatecznych podstaw do uchylenia zaskarżonej decyzji.

Ochronę kultury materialnej w Polsce sprawuje państwo przez powołane do tego odpowiednie wyspecjalizowane instytucje na terenie całego Kraju.

Społeczna działalność w zakresie ochrony zabytków kultury materialnej-

nej Białorusinów w Polsce jest natomiast jednym z podstawowych celów statutowych istniejącego już Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, w ramach którego mogą prowadzić działalność wszystkie osoby zainteresowane taką działalnością - niezależnie od przynależności narodowościowej.

W tej sytuacji Wojewoda Białostocki zasadnie uznał, że powołanie odrębnego Stowarzyszenia Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce nie odpowiada względom pożytku społecznego, co w świetle art. 20 prawa o stowarzyszeniach /Dz.U.Nr 94 z późniejszymi zmianami/ daje podstawę do odmowy rejestracji stowarzyszenia.

W związku z powyższym postanowiono jak w sentencji.

Decyzja niniejsza jest ostateczna.

kruhłaja piačatka:
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Minister
z up.
/-/ mgr J. Zaremba
Dyrektor Departamentu

Otrzymują:

1. Ob. Sokrat Janowicz
   czł. założyciel Stow.
   Opieki nad Zabytkami i Rozwojem
   Białoruskiej Kultury Materialnej
   w Polsce
   Zam. ul.M.C.Skłodowskiej 6 m.12
   15-097 Białystok
2. Wojewoda Białostocki
3. a/a

STATUT
STOWARZYSZENIA OPIEKI NAD ZABYTKAMI I ROZWOJEM BIAŁORUSKIEJ KULTURY MATERIALNEJ W POLSCE

Rozdział I. Postanowienia ogólne

§ 1

Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce, zwane dalej w skrócie Stowarzyszeniem, jest samorządną organizacją o charakterze społecznym, zrzeszającą osoby zainteresowane białoruską kulturą materialną i artystyczną, jej historią, ochroną i popularyzacją oraz dalszym rozwojem.

§ 2

Stowarzyszenie działa na terenie Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej, a siedzibą jego władz naczelnych jest m. Białystok.

§ 3

Stowarzyszenie posiada osobowość prawną.

§ 4

Statut Stowarzyszenia jest dwujęzyczny, z tym że w wypadku zaistnienia trudności interpretacyjnych, miarodajnym jest tekst w języku polskim.

§ 5

Stowarzyszenie używa własnych dwujęzycznych druków firmowych i pieczeci:

1. Pieczęci okrągłej z napisami w otoku: "Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce", "Abjadnańnie Achovy Pomnikaŭ i Raźviccia Biełaruskaje Matarjalnaje Kultury ŭ Polščy", a w środku "Rada Główna" - "Hałoŭnaja Rada" lub "Rada Koła w ....." - "Rada Hurtka ŭ ....."
2. Pieczęci podłużnej, korespondencyjnej z napisami jak w pkt 1

§ 6

Stowarzyszenie posiada własną odznakę organizacyjną.

§ 7

Stowarzyszenie opiera swoją działalność na Konstytucji PRL i ratyfi-

kowanych konwencjach międzynarodowych.

§ 8

Stowarzyszenie może być członkiem krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń o tym samym lub podobnym charakterze.

§ 9

Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej ogółu członków.

Rozdział II. Cele i środki działania Stowarzyszenia

§ 10

Celem Stowarzyszenia jest służba społeczna związana z opieką nad zabytkami kultury materialnej i artystycznej oraz dalszym jej rozwojem, w szczególności zaś:

1. popularyzacja idei opieki nad zabytkami kultury materialnej i artystycznej w społeczności białoruskiej zamieszkałej w Polsce,
2. wpływanie na podnoszenie poziomu ogólnej kultury estetycznej społeczności białoruskiej poprzez upowszechnianie znajomości zabytków, ich wartości artystycznych, poznawczych i historycznych oraz cenniejszych dzieł plastyki współczesnej, wyrobów rzemiosła i współczesnej sztuki ludowej,
3. aktywna współpraca władz Stowarzyszenia jak i wszystkich jego członków z władzami konserwatorskimi oraz instytucjami oświatowymi i kulturalnymi w dziedzinie ochrony zabytków,
4. sprawowanie opieki nad rozwojem współczesnego rzemiosła artystycznego, sztuki ludowej oraz współczesnej plastyki profesjonalnej w nawiązaniu do tradycji białoruskiej kultury materialnej,
5. popularyzowanie współczesnych rozwiązań architektonicznych w budownictwie wiejskim w nawiązaniu do tradycji miejscowego budownictwa ludowego,
6. inspirowanie badań naukowych nad współczesną i dawną białoruską kulturą materialną oraz współpraca w tej dziedzinie z placówkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą,
7. popularyzacja w społeczności białoruskiej aktów prawnych dotyczących ochrony zabytków,
8. popularyzowanie dorobku kultury białoruskiej, jej tradycji oraz współczesnych problemów wśród społeczności polskiej.

§ 11

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. organizowanie odczytów, prelekcji, sesji naukowych, wystaw i wycieczek turystyczno-krajoznawczych,
2. prowadzenie własnej działalności wydawniczej o charakterze naukowym i popularyzatorskim, w tym wydawanie monografii i opracowań naukowych, plakatów, folderów turystycznych, albumów i pocztówek,
3. współpracę z pokrewnymi stowarzyszeniami i placówkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą w sprawach objętych statutową działalnością Stowarzyszenia,
4. gromadzenie i opracowywanie dokumentacji z dziedziny białoruskiej kultury materialnej i twórczości artystycznej,
5. popieranie rozwoju współczesnej plastyki białoruskiej oraz twórczości ludowej i amatorskiej poprzez organizowanie konkursów, wystaw i plenerów jak również ubieganie się o stypendia dla jej twórców,
6. inspirowanie i udzielanie pomocy merytorycznej przy zakładaniu stałych zbiorów i kolekcji białoruskiej kultury materialnej, twórczości ludowej i amatorskiej oraz plastyki profesjonalnej,
7. organizowanie w miarę finansowych możliwości Stowarzyszenia własnych funduszy opieki nad zabytkami i rozwojem twórczości plastycznej,
8. współpracę z władzami administracyjnymi, organizacjami społecznymi i młodzieżowymi, związkami zawodowymi oraz domami kultury w dziedzinie objętej statutową działalnością Stowarzyszenia,

9. zakładanie własnych warsztatów i pracowni rzemiosła artystycznego w dziedzinie tkactwa, ceramiki, kowalstwa artystycznego, meblarstwa itp.

Rozdział III. Członkowie, ich prawa i obowiązki

§ 12

Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na zwyczajnych, honorowych i zagranicznych.

§ 13

Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia mogą być:
1. osoby fizyczne
2. osoby prawne, jako członkowie zbiorowi: organizacje, instytucje, zakłady pracy, spółdzielnie, szkoły i inne.

§ 14

Członkami honorowymi Stowarzyszenia mogą być osoby fizyczne, które w sposób szczególny i wybitny przyczyniły się do upowszechniania idei Stowarzyszenia, realizacji jego celów i rozwoju.

§ 15

Członkami zagranicznymi mogą być obywatele innych państw oraz osoby prawne z siedzibą w innym kraju.

§ 16

Członków Stowarzyszenia przyjmuje:
1. Rada Koła - osoby fizyczne jako członków zwyczajnych na podstawie złożonej uprzednio deklaracji na piśmie,
2. Prezydium Rady Głównej - osoby prawne oraz członków zagranicznych na podstawie deklaracji j.w.
3. Godność członka honorowego nadaje Walne Zgromadzenie Delegatów na wniosek Rady Głównej zwykłą większością głosów, przy obecności co najmniej 2/3 delegatów.

§ 17

Członkowie zwyczajni mają prawo do:
1. czynnego i biernego prawa wyborczego do władz Stowarzyszenia na zasadach określonych dalszymi postanowieniami statutu,
2. zgłaszania wniosków, propozycji oraz wypowiadania opinii w sprawach dotyczących działalności Stowarzyszenia,
3. uczestniczenia w zebraniach i konferencjach naukowych oraz komisjach i zespołach problemowych Stowarzyszenia,
4. uzyskiwania na bieżąco pełnej informacji dotyczącej wszystkich form działalności Stowarzyszenia,
5. noszenia odznaki organizacyjnej Stowarzyszenia.

§ 18

Członkowie honorowi są zwolnieni z opłacania składek członkowskich i przysługują im prawa zawarte w § 17 pkt. 2-5.

§ 19

Członkowie zagraniczni deklarują indywidualnie wysokość składek członkowskich i przysługują im te same prawa co członkom honorowym.

§ 20

Członkowie zwyczajni zobowiązani są do:
1. aktywnego udziału w realizacji statutowych celów Stowarzyszenia oraz dbania o jego rozwój,
2. wykonywania przyjętych na siebie zobowiązań,
3. przestrzeganie statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia,
4. regularnego opłacania składek członkowskich.

§ 21

Członkostwo zwyczajne ustaje na skutek:
1. dobrowolnego wystąpienia ze Stowarzyszenia przez złożenie oświadczenia na piśmie,
2. skazanie prawomocnym wyrokiem sądu powszechnego na karę utraty praw publicznych,
3. wykluczenia przez Radę Główną na skutek rażącego nieprzestrzegania statutu lub niepłacenia składek członkowskich przez okres jednego roku.

§ 22

Osoby ubiegające się o ponowne przyjęcie do Stowarzyszenia mogą zostać członkami zwyczajnymi nie wcześniej niż po upływie 3 lat od daty ustania członkostwa i upływie kary utraty praw publicznych.

Rozdział IV. Struktura organizacyjna i władze Stowarzyszenia

§ 23

Władze Stowarzyszenia dzielą się na naczelne i terenowe.

1. Władzami naczelnymi są:
   a/ Walne Zgromadzenie Delegatów,
   b/ Rada Główna i jej Prezydium,
   c/ Komisja Rewizyjna.
2. Władzami terenowymi są:
   a/ Walne Zgromadzenie Członków Koła,
   b/ Rada Koła.
3. Kadencja wszystkich władz trwa 3 lata.

§ 24

Walne Zgromadzenie Delegatów jest najwyższą władzą Stowarzyszenia.

1. Delegatów wybiera się na Walnych Zgromadzeniach Kół w proporcjach do ilości członków określanych każdorazowo przez Prezydium Rady Głównej.
2. Walne Zgromadzenie Delegatów może być zwoływane w trybie:
   a/ zwyczajnym - jako sprawozdawczo-wyborcze zwoływane co 3 lata, po upływie kadencji,
   b/ nadzwyczajnym - zwołuje Rada Główna z własnej inicjatywy, na wniosek Komisji Rewizyjnej lub Prezydium.

§ 25

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia Delegatów należy:

1. Uchwalanie programu merytorycznej działalności Stowarzyszenia.
2. Rozpatrywanie sprawozdań Rady Głównej, Komisji Rewizyjnej oraz podejmowanie uchwał w przedmiocie udzielania absolutorium dla ustępujących władz naczelnych.
3. Uchwalanie regulaminów Komisji Rewizyjnej.
4. Wybór:
   a/ przewodniczącego Rady Głównej w osobnym głosowaniu,
   b/ 6 członków Prezydium Rady Głównej,
   c/ 5 członków Komisji Rewizyjnej.
5. Podejmowanie uchwał o zmianie statutu.
6. Nadawanie godności honorowego członka Stowarzyszenia.
7. Uchwalanie wysokości wpisowego i składek członkowskich.

§ 26

Być wybieranymi na delegatów oraz kandydować do wszystkich władz Stowarzyszenia mogą wyłącznie osoby fizyczne.

§ 27

Wybory do wszystkich władz Stowarzyszenia zapadają w głosowaniu tajnym. W przypadku uzyskania przez dwóch lub więcej kandydatów jednakowej ilości głosów zarządza się głosowanie dodatkowe.

§ 28

W głosowaniu na Przewodniczącego wymagane jest uzyskanie przez kandydata więcej niż 50% wszystkich głosów. W przypadku nieuzyskania przez żadnego kandydata w pierwszym głosowaniu wymaganej ilości głosów, głosowanie powtarza się do skutku drogą eliminacji kandydatów z najmniejszą ilością głosów.

§ 29

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów przy obecności więcej niż 1/2 wszystkich delegatów, w głosowaniu jawnym.

§ 30

W przypadku stwierdzenia braku wymaganej liczby uprawnionych do głosowania wyznacza się drugi termin, w którym wszystkie uchwały zapadają bez względu na liczbę obecnych.

§ 31

Rada Główna pełni funkcję naczelnej władzy Stowarzyszenia i jest bez-

pośrednio odpowiedzialna przed Walnym Zgromadzeniem Delegatów.
1. W skład Rady Głównej wchodzą przewodniczący i jej Prezydium, wybrani wcześniej przez Walne Zgromadzenie Delegatów oraz przewodniczący wszystkich kół terenowych lub w ich zastępstwie sekretarze.
2. Na pierwszym swym posiedzeniu Rada Główna konstytuuje się, wybierając ze swojego grona dwóch wiceprzewodniczących, sekretarza i skarbnika.
3. Plenarne posiedzenia Rady Głównej odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz do roku.

§ 32

Do kompetencji Rady Głównej należy:
1. realizowanie statutowych celów Stowarzyszenia, zgodnie z programem i uchwałami Walnego Zgromadzenia Delegatów,
2. zatwierdzanie budżetów i planów działalności Stowarzyszenia,
3. powoływanie i rozwiązywanie kół terenowych /do powołania koła wystarczy 5 członków/,
4. podejmowanie decyzji w sprawie pozbawienia członkostwa lub zawieszenia w prawach członkowskich,
5. przedkładanie Walnemu Zgromadzeniu Delegatów wniosków o nadanie godności honorowego członka Stowarzyszenia,
6. występowanie z wnioskami w sprawie nagród i odznaczeń państwowych oraz stypendiów twórczych,
7. podejmowanie uchwał o przystąpieniu do stowarzyszeń krajowych lub zagranicznych,
8. propagowanie idei i celów statutowych Stowarzyszenia.

§ 33

Prezydium Rady Głównej
1. W skład Prezydium Rady Głównej wchodzą:
   a/ przewodniczący Rady Głównej
   b/ dwaj wiceprzewodniczący Rady Głównej
   c/ sekretarz
   d/ skarbnik
   e/ 6 członków wybranych przez Walne Zgromadzenie.
2. Posiedzenia Prezydium Rady Głównej zwołuje przewodniczący lub w jego zastępstwie sekretarz, w zależności od potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

§ 34

Do kompetencji Prezydium Rady Głównej należy kierowanie bieżącymi pracami Stowarzyszenia, w tym:
1. opracowywanie budżetów i planów pracy,
2. powoływanie komisji, zespołów problemowych oraz kolegiów redakcyjnych,
3. opracowywanie wewnętrznych regulaminów komisji i zespołów problemowych,
4. współpraca z terenowymi władzami administracyjnymi w sprawach objętych statutową działalnością Stowarzyszenia,
5. zwoływanie posiedzeń Rady Głównej,
6. zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia,
7. zatrudnianie i zwalnianie pracowników etatowych zgodnie z obowiązującymi przepisami i w miarę finansowych możliwości,
8. podpisywanie umów o współpracy z pokrewnymi stowarzyszeniami krajowymi i zagranicznymi,
9. zlecanie opracowań naukowych i dokumentacyjnych instytucjom oraz osobom prywatnym jak również innych prac pomocniczych związanych ze statutową działalnością Stowarzyszenia,
10. przygotowywanie zebrań i sesji naukowych oraz opracowywanie regulaminów konkursów organizowanych przez Stowarzyszenie.

§ 35

Walne Zebranie członków koła
1. Jest najwyższą władzą terenową.
2. Może być zwoływane w trybie zwyczajnym i nadzwyczajnym - przez

Radę Koła.

3. W przypadku stwierdzenia braku statutowego quorum może być zwołane w drugim terminie, wszystkie uchwały podjęte w drugim terminie są prawomocne bez względu na liczbę przybyłych członków.
4. Do kompetencji Walnego Zebrania członków koła należy:
   a/ uchwalanie programu działalności koła,
   b/ rozpatrywanie sprawozdań Rady Koła i udzielanie absolutorium ustępującym władzom,
   c/ wybór delegatów,
   d/ wybór Rady Koła, składającej się z 3-7 członków.

§ 36

Rada Koła konstytuuje się na pierwszym posiedzeniu, wyłaniając ze swojego grona przewodniczącego, sekretarza i skarbnika.

1. Posiedzenia Rady Koła zwołuje przewodniczący lub w jego zastępstwie sekretarz.
2. Do zadań Rady Koła należy:
   a/ kierowanie bieżącą działalnością koła zgodnie z programem i uchwałami władz Stowarzyszenia,
   b/ popularyzowanie statutowych celów Stowarzyszenia poprzez organizowanie na swoim terenie odczytów, prelekcji i wystaw,
   c/ zgłaszanie wniosków i postulatów pod adresem władz naczelnych Stowarzyszenia,
   d/ reprezentowanie członków koła na zewnątrz,
   e/ przyjmowanie nowych członków Stowarzyszenia,
   f/ zbieranie składek członkowskich i przekazywanie ich na konto Stowarzyszenia.

§ 37

Komisja Rewizyjna na pierwszym posiedzeniu wyłania ze swego grona przewodniczącego, jego zastępcę i sekretarza.

1. Do zadań Komisji Rewizyjnej należy bieżąca kontrola władz naczelnych i terenowych co do zgodności ze statutem i uchwałami oraz kontrola działalności finansowej i gospodarczej.
2. Komisja Rewizyjna ma dostęp do wszystkich ksiąg i dokumentów, a jej przewodniczący lub upoważniony członek może brać udział w posiedzeniach wszystkich władz Stowarzyszenia /bez prawa głosu/.
3. Komisja Rewizyjna ma obowiązek złożenia na Walnym Zgromadzeniu Delegatów sprawozdania ze swej działalności oraz wnioskowania w sprawie absolutorium dla ustępujących władz.

Rozdział V. Majątek i fundusze Stowarzyszenia

§ 38

Stowarzyszenie może posiadać majątek ruchomy i nieruchomy, zawierać umowy oraz gospodarować całym majątkiem i wszystkimi środkami pieniężnymi na cele statutowe.

1. Na fundusze Stowarzyszenia składają się:
   a/ składki członkowskie,
   b/ zapisy, darowizny, dotacje,
   c/ dochody z ruchomości i nieruchomości,
   d/ dochody z działalności statutowej,
   e/ dochody z działalności gospodarczej po uzyskaniu zezwolenia odpowiednich władz,
   f/ dochody z innych źródeł.
2. Akty prawne w imieniu Stowarzyszenia, pociągające za sobą zobowiązania finansowe są podpisywane przez przewodniczącego lub jego zastępcę oraz skarbnika.
3. W przypadku likwidacji Stowarzyszenia, Rada Główna na swym ostatnim posiedzeniu powoła specjalną Komisję Likwidacyjną, która w porozumieniu z władzą rejestracyjną zajmie się sprawami przekazania majątku innym instytucjom lub organizacjom społecznym o pokrewnym charakterze.

Rozdział VI. Postanowienia końcowe i przejściowe

§ 39

1. Zmiany dotyczące statutu uchwala Walne Zgromadzenie Delegatów większością 2/3 głosów, przy obecności 2/3 wszystkich uprawnionych do głosowania.
2. Decyzję o likwidacji Stowarzyszenia może podjąć tylko Walne Zgromadzenie Delegatów większością 3/4 głosów przy obecności 3/4 wszystkich uprawnionych do głosowania delegatów.

§ 40

Do czasu rejestracji Stowarzyszenia i ukonstytuowania się wszystkich jego władz, powstaje grupa inicjatywna, reprezentująca wszystkich zainteresowanych.

S T A T U T
ABJADNAŃNIA ACHOVY POMNIKAŬ
I RAŹVIĆCIA BIEŁARUSKAJE MATARJALNAJE KULTURY
Ŭ POLŠČY

Raździeł I. Ahulnyja pastanovy

§ 1

Abjadnańnie Achovy Pomnikaŭ i Raźvićcia Biełaruskaje Matarjalnaje Kultury ŭ Polščy, zvanaje dalej u skaračeńni Abjadnańniem, jość samakirujučaj arhanizacyjaj hramadzkaha charaktaru, hurtujučaj asoby zacikaŭlenyja biełaruskaj matarjalnaj i mastackaj kulturaju, jaje historyjaj, achovaj i papularyzacyjaj dy dalejšym raźvićciom.

§ 2

Abjadnańnie dziejničaje na abšary Polskaje Narodnaje Respubliki a siadzibaju jahonych vyšejšych uładaŭ źjaŭlajecca horad Biełastok.

§ 3

Abjadnańnie źjaŭlajecca právavaj /jurydyčnaj/ asobaju.

§ 4

Statut Abjadnańnia dvuchmoŭny, z tym, što ŭsie interpretacyjnyja sumnieńni vyrašajucca pavodla polskamoŭnaha tekstu.

§ 5

Abjadnańnie karystajecca ŭłasnymi dvuchmoŭnymi firmavymi drukami i piačatkami:

1. Kruhłaju piačatkaju z nadpisami ŭzdoŭž bierahoŭ, na abvodzie: "Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami i Rozwojem Białoruskiej Kultury Materialnej w Polsce", "Abjadnańnie Achovy Pomnikaŭ i Raźvićcia Biełaruskaje Matarjalnaje Kultury ŭ Polščy", a pasiaredzinie "Rada Główna" - "Hałoŭnaja Rada" abo "Rada Koła w ....." - "Rada Hurtka ŭ ....."
2. Padoŭžnaju, karespandencyjnaju piačatkaju z nadpisami jak vyšaj.

§ 6

Abjadnańnie maje ŭłasnuju arhanizacyjnuju adznaku.

§ 7

Abjadnańnie ŭ svajoj dziejnaści apirajecca na Kanstytucyju PNR i ratyfikavanyja mižnarodnyja kanvencyi.

§ 8

Abjadnańnie moža być členam ajčynnych i mižnarodnych zhurtavańniaŭ taho samaha abo padobnaha charaktaru.

§ 9

Abjadnańnie abapiraje svaju dziejnaść na hramadzkuju pracu ŭsich členaŭ.

Raździeł II. Mety i srodki dziejnaści Abjadnańnia

§ 10

Metaj Abjadnańnia jość hramadzkaje służeńnie spravie achovy pomnikaŭ matarjalnaj i mastackaj kultury dy dalejšaha jaje raźvićcia, a asabliva:

1. papularyzacyja idei achovy pomnikaŭ matarjalnaj i mastackaj kultury siarod biełaruskaje hramadzkaści ŭ Polščy,

2. namahańni dzieła pašyreńnia ūzroūniu ahulnaj estetyčnaj kultury biełaruskaje hramadzkaści šlacham šyreńnia viedańnia pomnikaū, ichnych mastackich, histaryčnych i paznavalnych vartaściaū dy vartaśniejšych tvoraū sučasnaha mastactva, vyrabaū ramiastva i sučasnaha narodnaha mastactva,
3. dziejnaje supracoūnictva ūładaū Abjadnańnia dy ūsich jahonych siabroū z zachavalnickimi ūładami, aśvietnymi i kulturnymi ūstanovami na nivie achovy pomnikaū,
4. uspamahańnie raźvićcia sučasnaha mastackaha ramiastva, narodnaha mastactva i sučasnaha prafesijanalnaha mastactva vyrastajučaha z tradycyjaū biełaruskaje matarjalnaje kultury,
5. papularyzacyja sučasnych architektaničnych raźviazak u sielskim budaūnictvie zhodnych z tradycyjami miascovaha narodnaha budaūnictva,
6. inśpiravańnie navukovych dośledaū sučasnaj i daūniaj biełaruskaj matarjalnaj kultury dy supracoūnictva ū hetym z navukovymi ūstanovami ū krainie i za miažoju,
7. raspaūsiudžvanie siarod biełaruskaje hramadzkaści viedańnia pravavych aktaū datyčnych achovy pomnikaū,
8. papularyzavańnie dasiahnieńniaū biełaruskaje kultury, jejnych tradycyjaū dy sučasnych prablemaū siarod polskaha hramadztva.

§ 11

Abjadnańnie dasiahaje svaje mety šlacham:
1. naładžvańnia navukovych sesijaū, lekcyjaū, dakładaū, vystavak, turystyčna-krajaznaūčych ekskursijaū,
2. ułasnaj vydavieckaj dziejnaści navukovaha i papularyzatarskaha charaktaru, u tym liku vydavańnia manahrafijaū i navukovych apracavańniaū, plakataū, albomaū, turystyčnych folderaū i paštovak,
3. supracoūnictva z analahičnymi zhurtavańniami i navukova-daśledčyckimi ūstanovami ū krainie i za rubiažom u spravach źviazanych sa statutnaju dziejnaściu Abjadnańnia,
4. źbirańnia i apracoūvańnia dakumentacyi pa biełaruskaj matarjalnaj kultury i mastactvie,
5. uspamahańnia raźvićcia sučasnaha biełaruskaha mastactva narodnaj i amatarskaj tvorčaści šlacham naładžvańnia konkursaū, vystavak, pleneraū i zachadaū dzieła naznačeńnia stypendyjaū tvorcam,
6. inśpiravańnia i merytaryčnaje dapamohi ū arhanizavańni stałych zboraū i kalekcyjaū biełaruskaj matarjalnaj kultury, narodnaj i samadziejnaj tvorčaści dy prafesijanalnaj plastyki,
7. arhanizavańnia pa miery finansavych mahčymaściaū Abjadnańnia ūłasnych fondaū achovy pomnikaū i raźvićcia plastyčnaje tvorčaści,
8. supracoūnictva z administratyūnymi ūładami, hramadzkimi i arhanizacyjami moładzi, prafesijanalnymi sajuzami i damami kultury ū spravach statutnaj dziejnaści Abjadnańnia,
9. tvareńnia ūłasnych varštataū i majsterniaū mastackaha ramiastva ū halinie tkactva, ceramiki, kavalstva, moblarstva itp.

Raździeł III. Členy, ichnyja pravy i abaviazki

§ 12

Členy Abjadnańnia dzielacca na zvyčajnych, hanarovych i zamiežnych.

§ 13

Členami zvyčajnymi Abjadnańnia mohuć być:
1. fizyčnyja asoby
2. pravavyja asoby, jak kalektyūnyja členy: arhanizacyi, ustanovy, pradpryjemstvy, arcieli, škoły i inšyja.

§ 14

Hanarovymi členami mohuć być fizyčnyja asoby, jakija asabliva sadziejničali šyreńniu idejaū Abjadnańnia, jahonamu raźvićciu i dapamahali ū dasiahnieńni jahonych metaū.

§ 15

Zamiežnymi členami mohuć być hramadzianie inšych dziaržavaū dy pravavyja asoby ź siadzibaju ū inšaj krainie.

§ 16

U člleny Abjadnańnia pryjmaje:
1. Rada Hurtka - fizyčnyja asoby, jak zvyčajnych členaū na padstavie padanaj raniej pišmovaj deklaracyi,
2. Prezydyum Haloūnaje Rady - pravavyja asoby i zamiežnych členaū na padstavie deklaracyi, jak vyšej,
3. zvańnie hanarovaha člena pryznaje Ahulny Schod Delehataū pa prapanovie Hałoūnaje Rady zvyčajnaju bolšaściu hałasoū, kali prysutničaje nia mienš 2/3 delehataū.

§ 17

Zvyčajnyja člleny majuć pravą:
1. vybirać i być vybiranymi va ūłady Abjadnańnia pavodla pryncypaū akreślenych dalejšymi pastanovami Statutu,
2. unośić prapanovy, pastulaty dy vykazvać svaje pohlady ū spravach datyčnych Abjadnańnia,
3. udzielničać u schodach, navukovych, kanferencyjach, kamisijach i prablemnych hurtkach Abjadnańnia,
4. atrymlivać aktualnuju i poūnuju infarmacyju nakont usich formaū dziejnaści Abjadnańnia.

§ 18

Hanarovyja člleny vyzvaleny ad abaviazku płacić členskija składčyny i karystajucca jany pravami zaklučanymi ū § 17 pkt 2-5.

§ 19

Zamiežnyja člleny indyvidualna deklarujuć vieličyniu členskich składčyn i karystajucca pravami hanarovych členaū.

§ 20

Zvyčajnyja člleny abaviazany:
1. aktyūna udzielničać u ažyćciaūleńni metaū Abjadnańnia i dbać pra jahonaje raźvićcio,
2. vykonvać pryniatyja abaviazacielstvy,
3. prytrymlivacca statutu, praviłaū i pastanovaū uład Abjadnańnia,
4. rehularna płacić členskija składčyny.

§ 21

Zvyčajnaje členstva spyniajecca ū vyniku:
1. dobraachvotnaha adychodu z Abjadnańnia i padańnia pišmovaj zajavy,
2. pazbaūleńnia pravamocnym prysudam usiechulnaha sudu hramadzkich pravoū,
3. vykluččeńnia Hałoūnaj Radaju z pryčyny hrubych parušeńniaū statutu abo nieapłačvańnia členskich składčyn na praciahu adnaho hodu.

§ 22

Asoby chočučyja paūtorna być pryniatymi ū člleny Abjadnańnia, mohuć stać zvyčajnymi členami nie raniej čym paśla troch hadoū ad daty spynieńnia členstva i zakančeńnia kary pazbaūleńnia hramadzkich pravoū.

Raździeł IV. Arhanizacyjnaja struktura i ūłady Abjadnańnia

§ 23

Ułady Abjadnańnia dzielacca na hałoūnyja i miascovyja.
1. Hałoūnymi ūładami zjaūlajucca:
   a/ Ahulny Schod Delehataū,
   b/ Hałoūnaja Rada i jaje Prezydyum,
   c/ Revizijnaja Kamisija.
2. Miascovymi ūładami zjaūlajucca:
   a/ Ahulny Schod Členaū Hurtka,
   b/ Rada Hurtka.
3. Termin paūnamoctva ūsich uładaū try hady.

§ 24

Ahulny Schod Delehataū jość najvyšejšaj uładaj Abjadnańnia.
1. Delehataū vybirajecca na Ahulnych Schodach Hurtkoū adpaviedna da kolkaści členaū u praporcyi akreślivanaj kožny raz Prezydyumam Hałounaje Rady.
2. Ahulny Schod Delehataū možna sklikać paradkam:
   a/ zvyčajnym - jak spravazdačna-vybarčy što try hady, paśla ter-

minu paŭnamoctva.
b/ nadzvyčajnym - sklikaje Hałoŭnaja Rada z ułasnaj inicyjatyvy, pa prapanovie Revizijnaje Kamisii abo Prezydyumu.

§ 25

U kampetencyju Ahulnaha Schodu Delehataŭ uvachodzić:
1. Zaćviardžeńnie prahramy merytaryčnaje dziejnaści Abjadnańnia.
2. Razhledžvańnie spravazdačaŭ Hałoŭnaje Rady, Revizijnaje Kamisii dy prymańnie pastanovaŭ u spravach adabreńnia dziejnaści ŭstupajučych hałoŭnych uład.
3. Zaćviardžeńnie praviłaŭ Revizijnaje Kamisii.
4. Vybary:
   a/ staršyni Hałoŭnaje Rady ŭ asobnym hałasavańni,
   b/ častki členaŭ Prezydyumu Hałoŭnaje Rady,
   c/ piaci členaŭ Revizijnaje Kamisii.
5. Pastanovy pra źmieny statutu.
6. Pryznavańnie tytułu hanarovaha siabra Abjadnańnia.
7. Zaćvierdžvańnie ŭzroŭniu ŭznosu i členskich składčyn.

§ 26

Vybirać u delehaty i va ŭsie ŭłady Abjadnańnia možna ano fizyčnyja asoby.

§ 27

Usie ŭłady Abjadnańnia vybirajecca ŭ tajnym hałasavańni. U vypadku kali dvuch i bolš kandydataŭ atrymlivajuć adnolkavyja kolkaści hałasoŭ, hałasavańnie paŭtarajecca.

§ 28

U vybarach staršyni kandydat pavinien atrymać zvyš piacidziesiaci pracentaŭ usich hałasoŭ. Kali ni adzin z kandydataŭ nie atrymaje ŭ pieršym hałasavańni patrabavanaje kolkaści hałasoŭ, hałasavańnie paŭtarajecca šlacham eliminacyi kandydataŭ atrymaŭšych najmienš hałasoŭ až da vybaru staršyni.

§ 29

Pastanovy pryjmajecca zvyčajnaju bolšaściu hałasoŭ u prysutnaści bolš pałovy ŭsich delehataŭ u jaŭnym hałasavańni.

§ 30

U vypadku niaprysutnaści patrabavanaje kolkaści ŭpaŭnavažanych da hałasavańnia naznačajecca nastupny termin, kali ŭsie pastanovy pryjmajecca niahledziacy na kolkaść prysutnych.

§ 31

Hałoŭnaja Rada spraŭlaje rolu viarchoŭnaj ułady Abjadnańnia i adkazvaje biespasiaredna pierad Ahulnym Schodam Delehataŭ.
1. U skład Hałoŭnaje Rady ŭvachodziać staršynia i jaje Prezydyum, vybranyja raniej Ahulnym Schodam Delehataŭ i staršyni ŭsich miascovych hurtkoŭ, abo ŭ zamiaščeńni ich sakratary.
2. Na svaim pieršym pasiadžeńni Hałoŭnaja Rada ŭstanaŭlivajecca, vybirajučy spasiarod siabie dvuch namieśnikaŭ staršyni, sakratara i skarbnika.
3. Plenarnyja pasiadžeńni Hałoŭnaje Rady adbyvajucca zaležna ad patrebaŭ, adnak-ža nie radziej čym raz u hod.

§ 32

U kampetencyju Hałoŭnaje Rady ŭvachodzie:
1. realizavańnie statutnych metaŭ Abjadnańnia, zhodna z prahramaju i pastanovami Ahulnaha Schodu Delehataŭ,
2. zaćvierdžvańnie biudžetaŭ i planaŭ dziejnaści Abjadnańnia,
3. tvareńnie i raspuskańnie miascovych hurtkoŭ /dziela arhanizavańnia hurtka davoli 5-och členaŭ/,
4. pryjmańnie pastanovaŭ u spravach pazbaŭleńnia členstva i časovaha pazbaŭleńnia členskich pravoŭ,
5. vystupańnie na Ahulnym Schodzie Delehataŭ z prapanovami adnosna pryznańnia zvańnia hanarovaha člena Abjadnańnia,
6. vystupańnie z prapanovami datyčnymi ŭznaharodaŭ, dziaržaŭnych adznak i tvorčych stypendyjaŭ,
7. pastanovy pra prystupleńnie da krajovych i zamiežnych abjadnańniaŭ

9. papularyzacyja idejaŭ i statutnych metaŭ Abjadnańnia.

§ 33

Prezydyum Hałoŭnaje Rady.

1. U skład Prezydyumu Hałoŭnaje Rady ŭvachodziać:
   a/ staršynia Hałoŭnaje Rady
   b/ dvuch namieśnikaŭ staršyni Hałoŭnaje Rady,
   c/ sakratar,
   d/ skarbnik,
   e/ 6 členaŭ vybranych Ahulnym Schodam.
2. Pasiadžeńni Prezydyumu Hałoŭnaje Rady sklikaje staršynia /kali heta niemahčyma, robić heta sakratar/, zaležna ad patreb, nie radziej adnak čym adnojčy ŭ kvartał.

§ 34

U kampetencyi Prezydyumu Hałoŭnaje Rady mieścicca kiravańnie biahučymi pracami Abjadnańnia, u tym liku:

1. apracoŭvańnie biudžetaŭ i planaŭ pracy,
2. tvareńnie kamisijaŭ, prablemnych hurtkoŭ i redakcyjnych kalehijaŭ,
3. apracoŭvańnie ŭnutranych pravilaŭ kamisijaŭ i prablemnych hurtkoŭ,
4. supracoŭnictva z miascovymi administratyŭnymi ŭradami ŭ spravach datyčnych statutnaje dziejnaści Abjadnańnia,
5. sklikvańnie pasiadžeńniaŭ Hałoŭnaje Rady,
6. zahadvańnie majemaściu Abjadnańnia,
7. prymańnie i vyzvolvańnie štatnych pracoŭnikoŭ zhodna z abaviazvajučymi pravilami i pa miery finansavych mahčymaściaŭ,
8. padpisvańnie dahavoraŭ ab supracoŭnictve z analahičnymi abjadnańniami krajovymi i zamiežnymi,
9. daručańnie navukovych i dakumentacyjnych apracavańniaŭ ustanovam i pryvatnym asobam jak i inšych dapamožnych prac źviazanych sa statutnaju dziejnaściu Abjadnańnia,
10. padrychtoŭvańnie schodaŭ i navukovych sesijaŭ dy apracoŭvańnie pravilaŭ konkursaŭ naładžvanych Abjadnańniem.

§ 35

Ahulny Schod Členaŭ Hurtka

1. Jość najvyšejšaju miascovaj uładaj.
2. Moža być sklikany zvyčajnym i nadzvyčajnym paradkam - Radaju Hurtka.
3. U vypadku, kali niama statutnaha quorum moža być sklikany na nastupny termin; usie pastanovy pryniatyja ŭ druhim terminie paŭnamocnyja nie zvažajučy na kolkaść prysutnych členaŭ.
4. U kampetencyi Ahulnaha Schodu Členaŭ Hurtka źmiaščajecca:
   a/ zaćvierdžvańnie prahramy dziejnaści hurtka,
   b/ razhladžvańnie spravazdač Rady Hurtka i adabreńnie dziejnaści ŭstupajučych uład,
   c/ vybar delehataŭ,
   d/ vybary Rady Hurtka, u składzie 3-7 siabroŭ.

§ 36

Rada Hurtka składajecca padčas pieršaha pasiadžeńnia, vybirajučy spasiarod siabie staršyniu, sakratara i skarbnika.

1. Pasiadžeńni Rady Hurtka sklikaje staršynia /moža jaho zastupić u hetym sakratar/.
2. U liku zadańniaŭ Rady Hurtka mieścicca:
   a/ kiravańnie biahučaju dziejnaściu hurtka zhodna z prahramaju i pastanovami ŭład Abjadnańnia,
   b/ papularyzacyja statutnych metaŭ Abjadnańnia šlacham naładžvańnia ŭ svajoj vakolicy lekcyjaŭ, dakładaŭ, vystavak,
   c/ vystupańnie z prapanovami i pastulatami da hałoŭnych uład abjadnańnia,
   d/ pradstaŭnictva členaŭ hurtka ŭ źniešnich kantaktach,
   e/ pryjmańnie novych členaŭ Abjadnańnia,
   f/ zbor členskich składčyn i pierasyłka ich na rachunak Abjadnańnia.

§ 37

Revizijnaja Kamisija na svaim pieršym pasiadžeńni vybiraje sa svajho

składu staršyniu, jahonaha namieśnika i sakratara.

1. Da zadańniaū Revizijnaje Kamisii naležyć biahučaja kantrola zhodnaści sa statutam i pastanovami dziejnaści hałoŭnych i miascovych uładaū i kantrola finansavaj i haspadarčaje dziejnaści.
2. Revizijnaja Kamisija maje dostup da ūsich dakumantaū i knihaū, a jaje staršynia abo ūpaūnavažany člen moža ūdzielničać uva ūsich pasiadžeńniach usich uład Abjadnańnia/biaz prava hołasu/.
3. Revizijnaja Kamisija abaviazana pradstavić Ahulnamu Schodu Delehataū spravazdaču sa svaje dziejnaści dy vystupać u spravie adabreńnia ūstupajučych uład.

Raździeł V. Májemaść i finansy Abjadnańnia

§ 38

Abjadnańnie moža zajmać ruchomuju i niaruchomuju májemaść, zakлučać dahavory dy haspadaryć całaju majemaściu i ūsimi hrašovymi srodkami dziela realizacyi statutnych metaū.

1. Na fond Abjadnańnia składajucca:
   a/ členskija składčyny,
   b/ daravalnyja zapisy, datacyi,
   c/ dachody z ruchomaj i niaruchomaj majemaści,
   d/ dachod sa statutnaje dziejnaści,
   e/ dachod z haspadarčaje dziejnaści paśla atrymańnia dazvołu adpaviednych uład;
   f/ dachod ź inšych krynic.
2. Pravavyja akty ad imia Abjadnańnia datyčnyja finansavych spravaū padpisvaje staršynia abo jahony namieśnik i skarbnik.
3. U vypadku likvidavańnia Abjadnańnia, Hałoŭnaja Rada na svaim aposnim pasiadžeńni stvoryć admysłovuju Likvidacyjnuju Kamisiju, jakaja ū parazumleńni z rehistratyūnaj uładaju zojmiecca spravami pieradańnia majemaści inšym ustanovam i hramadzkim arhanizacyjam padobnaha charaktaru.

Raździeł VI. Zakľučnyja i časovyja pastanovy

§ 39

1. Źmieny statutu zacviardžaje Ahulny Schod Delehataū bolšaściu 2/3 hałasoū, u prysutnaści 2/3 usich upaūnavažanych da hałasavańnia delehataū.
2. Pastanovu adnosna likvidacyi Abjadnańnia moža pryniać tolki Ahulny Schod Delehataū bolšaściu 3/4 hałasoū u prysutnaści 3/4 usich upaūnavažanych da hałasavańnia delehataū.

§ 40

Da času rehistracyi Abjadnańnia i ūstanaūleńnia ūsich jahonych uład, tvorycca arhanizacyjny kamitet, jaki pradstaūlaje ūsich zacikaūlenych.

KAB NIE ZAHINUŁA

Materjał publikujem pavodla drukarskaha adbitka "Nivy" nr 51, ad 20.XII.1981 hodu, jakaja nikoli nia vyjšła z druku ū vyniku abviaščeńnia vajennaha stanovišča. Kali-ž "Niva" ū sakaviku 1982 hodu pačała znoū pajaūlacca, jejny hałoūny redaktar pastaviū spravu publikacyi jaho pierad Prezydyumam HP BH-KT, jaki, idučy śledam za im, adniośsia da jaje admoūna, jak da prajavy anarchii z boku aūtara i namieśnika staršyni Abjadnańnia.

Nieabchodnaść stvareńnia hramadzkaj arhanizacyi, jakaja-b zaniałasia achovaj pomnikaū historyi i kultury biełarusaū u Polščy, pajaviłasia adrazu paśla paūstańnia Narodnaj Polščy pa toj prostaj pryčynie, što ū jaje miežach apynułasia niekalki sociaū tysiač biełaruskaha nasielnictva. Vialikija spadziavańni na toje, što zadańni takoj arhanizacyi spoūnić Biełaruskaje Hramadzka-Kulturnaje Tavarystva, kančatkova i biespavarotna raźviejalisia z momantam, kali byū likvi-

davany Biełaruski Etnahrafičny Muzej u Biełavieży, a achviaravanyja ludźmi za darma jaho kaštoūniejšyja ekspanaty raściahnuli Dziaržaūny Biełastocki Akruhovy i Ciechanaviecki Sielskahaspadarčy Muzei. Vystupleńni na čarhovych źjezdach BH-KT, artykuły ū "Nivie", ź navat specyjalny plenum Hałoūnaha Praūleńnia BH-KT, pryśviečanyja spravie achovy pomnikaū našaj historyi i kultury, byli ūsiaho tolki rospačnym błahańniem ratunku. Doūhi čas zdavałasia, što hetyja hałašeńni taksama zastanucca biaz vodhuku. I jašče raz pacvierdziłasia praūda - nia ūsio šlachietnaje ziernie padaje na biaspłodnyja kamieńni...

- Jak naradziłasia zaduma stvareńnia Abjadnańnia Achovy Pomnikaū Biełaruskaj Matarjalnaj Kultury? - pytajusia adnaho ź inicyjataraū i namieśnika staršyni arhanizacyjnaha kamitetu jaho majho kalehu pa piaru Michasia Šachoviča z "Nivy".

- Vykazaū dumku i abhruntavaū jaje łodzinski mastak-žyvapisiec Mikałaj Davidziuk 25 maja 1981 h. na sustrečy ū klubie Sajuzu Polskich Piśmieńnikaū u Biełastoku ū kole ludziej, jakija cikaviacca hetymi spravami. Tady-ž uźnikła inicyjatyūnaja hrupa, jakaja akreśliła kirunki dziejnaści pa padrychtoūcy da stvareńnia takoj arhanizacyi, padzialili pamiž saboju zadańni. M.Davidziuk abaviazaūsia padrychtavać prajekt jaje statutu, abapirajučysia na statut BH-KT, ustavu Biełaruskaha Tavarystva Achovy Pomnikaū Historyi i Kultury i padobnyja polskija arhanizacyi; V. Skłuboūski ūziaūsia apracavać jurydyčnyja padstavy; nu, a ja pačaū vieści ūsiu dakumantacyju. Na schodzie inicyjatyūnaj hrupy 25 kastryčnika 1981 h. stvaryli my arhanizacyjny kamitet Abjadnańnia ū składzie: M. Davidziuk - staršynia, M. Šachovič - namieśnik staršyni, M. Łobač, V. Skłuboūski i S. Janovič - člieny kamitetu; vyznačyli napramki dalejšaj dziejnaści, abmierkavali prajekt statutu.

I tut jakraz nieabchodna paznajomicca z asnoūnymi ściardžańniami prajektu statutu, bo jany najlepš pakazvajuć paūstajučuju arhanizacyju. Havorycca, miž inšym, u im:

"Abjadnańnie Achovy Pomnikaū i Razvićcia Biełaruskaj Matarjalnaj Kultury ū Polščy... źjaūlajecca samastojnaj hramadskaj arhanizacyjaj, jakaja hurtuje ludziej, zacikaūlenych biełaruskaj matarjalnaj kulturaj i mastactvam, jaje historyjaj, achovaj, papularyzacyjaj i dalejšym razvićciom".

A zadańni Abjadnańnie vyznačaje sabie takija:

1. Papularyzavać idei achovy pomnikaū matarjalnaj kultury i mastactva ū biełaruskim hramadztvie ū Polščy;

2. Sadziejničać pavyšeńniu ahulnaha ūzroūniu adčuvańnia, razumieńnia pryhožaha u biełaruskim nasielnictvie šlacham šyrokaha aznajamleńnia z pomnikami, ich mastackimi, paznavalnymi i histaryčnymi vartaściami, a taksama z tvorami ciapierašniaha prafesijanalnaha mastactva, vyrabami ramiastva i narodnym mastactvam;

6. Inicyjavać i dapamahać u stasnoūvańni zboraū i kalekcyjaū biełaruskaj matarjalnaj kultury, narodnaj i amatarskaj tvorčaści i inš.

- Paśla hetaha schodu my pačali dziejničać šyrokim frontam, - zaūvažaje M. Šachovič. - Pierš za ūsio papularyzujem nieabchodnaść stvareńnia Abjadnańnia na Biełastoččynie i pa ūsioj Polščy, źbirajem deklaracyi prychilnikaū stvareńnia Abjadnańnia. Dahetul sabrali my bolš za 200 deklaracyjaū ad techničnaj i tvorčaj intelihiencyi, rabočych, sialan, studenckaj moładzi z horadu Biełastoku i Biełastoččyny, Varšavy, Łodzi, Inavrocłava, Bielska-Białaj, Hdanska, Rahoźna i inšych miascovaściaū z usiaje Polščy. Naš kamitet źviarnuūsia da Prezydyumu HP BH-KT sa specyjalnym listam za padtrymkaj. U im my, miž inšym, pisali: "Pa inicyjatyvie hrupy asob, jakim sardečna balić bieznadziejny stan achovy pomnikaū biełaruskaj kultury, arhanizujecca hramadzkaje Abjadnańnie Achovy Pomnikaū Biełaruskaj Matarjalnaj Kultury... Budzie heta biełaruska-polskaja arhanizacyja, h.zn. biełarusaū i palakaū, entuzijastaū spravy, z pravam dziejnaści na ūsioj terytoryi PNR". Prezydyum HP BH-KT vyrašyū dać padtrymku stvareńniu Abjadnańnia i ū liście da Vajavodzkaha Upraūleńnia, miž inšym, pisaū: "BH-KT jak

masavaja arhanizacyja nia maje mahčymaści takich specyjalistycnych i asablivych zadanniaŭ, jakija vyznačaje sabie Abjadnannie... Vykazvajem svajo zadavalniennie, što pajavilisia takija inicyjatyvy, meta jakich dabro i budučynia matarjalnaj kultury biełarusaŭ - hramadzian Narodnaj Polščy". Ciapier składajem u Vajavodzkaje Upraŭlennie zajavu pra rehistracyju Abjadnannia z kamplektam patrebnych dakumentaŭ.

- I što dalej?

- Čakajem prychilnaha vyniku, ale nia składŭšy ruki. Užo abmiarkoŭvajem kirunki i metady našaj budučaj pracy. My-ž biarom na siabie pa samaj spravie tyja abaviazki, jakija Hałoŭnaje Praŭlennie BH-KT nie zmahło vykanać za 25 hod svajho isnavannia. Chočam, miž inšym, rehularna vydavać navukovyja šsytki, pryśviečanyja roznym aspektam matarjalnaj i duchoŭnaj kultury biełarusaŭ u Polščy. Našyja mastaki abdumvajuć metady inicyjavannia dalejšaha raźvićcia biełaruskaha narodnaha mastactva, zaachvočvannia da hetaha našych umielcaŭ i mnoha inšych spraŭ. Słovam imkniemsia, kab biełaruskaja kultura ŭ Polščy nia tolki nie zahinuła, ale zmahła raźvivacca i ŭzbahačacca.

- Dziakuju za razmovu.

Hutaryŭ M. Hajduk

Z pratakolnych natatak
z pasiadžennia Prezydyumu Biełaruskaha Hramadzka-Kulturnaha Tavarystva ŭ Biełastoku, jakoje adbyłosia 27.III.1983h.:

Walentyna Łaskiewicz. - Dyskutowaliśmy o Sekcji Etnograficznej Zarządu Głównego BTS-K. Ale, jak słyszałam, powstaje Społeczne Stowarzyszenie Opieki i Rozwoju Białoruskiej Kultury Materialnej. Mam pytanie: czy otrzymało ono akceptację ze strony ZG BTS-K? /.../

Aleksander Barszczewski. - Nic mi nie jest wiadomo o tej nowej organizacji, i należy gruntownie rozważyć nam tę sprawę! /.../

Mikołaj Samocik.x/ - O tym Towarzystwie ja nic nie wiem /.../

Konstanty Mojsienia.xx/ - Ja także nic nie wiém o tej organizacji. Wiem o istnieniu Sekcji Etnograficznej... /.../

x/ Staršynia Hałoŭnaha Praŭlennia BH-KT.
xx/ Sakratar HP BH-KT.

Pieradruk matarjałaŭ dazvalajecca pry ŭmovie spasyłki na krynicu.

Tyraž 100 ekz. - Žnivień 1983 hod.

N a   p r a v a c h   r u k a p i s u

Zakanadaŭčaja padstava: Ustawa z dnia 31 lipca 1981r. - o kontroli publikacji i widowisk, art. 4.1.22/Dz.U. nr 20/; Uchwała Rady Państwa z dnia 17 września 1981r. w sprawie regulaminu sprawowania kontroli publikacji i widowisk, § 12.1.5 /Dz.U. nr 24/.